

Īpašais ziņojums

**Joprojām ir sarežģīti  
uzlabot savstarpējās  
atbilstības efektivitāti un  
panākt vienkāršošanu**



EIROPAS  
REVĪZIJAS  
PALĀTA

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA  
12, rue Alcide De Gasperi  
1615 Luxembourg  
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: [eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx](http://eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx)

Tīmekļa vietne: [eca.europa.eu](http://eca.europa.eu)

Twitter: @EUAuditorsECA

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2016. gads

Print	ISBN 978-92-872-6011-6	ISSN 1831-0877	doi:10.2865/187430	QJ-AB-16-026-LV-C
PDF	ISBN 978-92-872-6022-2	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/006318	QJ-AB-16-026-LV-N
EPUB	ISBN 978-92-872-6009-3	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/299554	QJ-AB-16-026-LV-E

© Eiropas Savienība, 2016. gads

Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

**Īpašais ziņojums****Joprojām ir sarežģīti  
uzlabot savstarpējās  
atbilstības efektivitāti un  
panākt vienkāršošanu**

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu)

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti atsevišķu budžeta jomu vai vadības aspektu lietderības un atbilstības revīzijās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, konkrēti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu un izdevumu apjoms, paredzami notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica ERP locekļa *Phil Wynn Owen* vadītā I apakšpalāta, kura revidē dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Revīziju vadīja ERP loceklis *Nikolaos Milionis*, un revīzijas darbā piedalījās locekļa biroja vadītāja *Ioulia Papatheodorou*, locekļa biroja atašejs *Kristian Sniter*, atbildīgais vadītājs *Robert Markus*, darbuzdevuma vadītāja *Daniela Jinaru* un revidenti *Felipe Andrés Miguélez*, *Marius Cerchez* un *Michael Spang*.



*No kreisās uz labo: K. Sniter, I. Papatheodorou, N. Milionis, R. Markus, D. Jinaru.*

## Punkts

### Glosārijs

### I–IX Kopsavilkums

### 1–10 Ievads

### 11–17 Revīzijas tvērums un pieeja

### 18–71 Apsvērumi

18–36 **Pieejamā informācija neļāva Komisijai pienācīgi novērtēt savstarpējās atbildības efektivitāti**

22–27 Komisijas izmantotie rezultatīvie rādītāji daļēji atspoguļo savstarpējās atbildības efektivitāti

28–33 Savstarpējās atbildības efektivitātes novērtējumā Komisija neņēma vērā lauksaimnieku neatbildības līmeni

34–36 Komisija neanalizēja savstarpējās atbildības pārkāpumu iemeslus un veidus, kā tos risināt

37–71 **Savstarpējās atbildības pārvaldības un kontroles sistēmu var vēl vairāk vienkāršot**

41–47 Kontroles procedūras joprojām bija sarežģītas

48–52 Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma samazināja administratīvo slogu, bet tas varētu ietekmēt savstarpējās atbildības mērķu sasniegšanu dažās dalībvalstīs

53–58 Zaļās saimniekošanas dēļ tika ieviestas papildu pārbaudes saistībā ar obligātu videi nekaitīgu praksi

59–64 Konkrētas izmaksas saistībā ar savstarpējās atbildības ieviešanu nav pietiekamā mērā izteiktas skaitļos

65–71 Pamats sodu aprēķināšanai lauksaimniekiem par savstarpējās atbildības noteikumu pārkāpumiem Eiropas Savienībā nav pietiekami saskaņots

72–79

**Secinājumi un ieteikumi**

- I pielikums.** Savstarpējās atbilstības noteikumu darbības joma saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1306/2013 II pielikumu
- II pielikums.** Galvenās izmaiņas savstarpējās atbilstības noteikumu darbības jomā saistībā ar KLP 2014.–2020. gadam
- III pielikums.** Ieinteresētās personas norāda, ka ir vajadzīga turpmāka vienkāršošana
- IV pielikums.** Maksājumu aģentūrām nosūtītajā aptaujā iekļautās gadījumu izpētes

**Komisijas atbildes**

**Atbilstības revīzija:** pārbaudes uz vietas, ko veic Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta (ĢD *AGRI*) revidenti un kas Komisijai ļauj pārbaudīt, vai dalībvalstis ir pareizi izmantojušas to rīcībā nodotos Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) līdzekļus un it sevišķi – vai tām ir labi funkcionējošas pārvaldības un kontroles sistēmas, kuras nodrošina maksājumu pareizību saņēmējiem.

**ELFLA:** Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai.

**ELGF:** Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds.

**Finanšu gads:** lauksaimniecības finanšu gads aptver maksājumu aģentūru izdevumus, kas veikti, un ieņēmumus, kas saņemti un iegrāmatoti fondu budžetā attiecībā uz finanšu gadu "N", kurš sākas "N-1" gada 16. oktobrī un beidzas "N" gada 15. oktobrī (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1306/2013 39. pants).

**ĢD *AGRI*:** Eiropas Komisijas Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts, kas atbild par lauksaimniecības un lauku attīstības politikas īstenošanu.

**ĢD *ENV*:** Eiropas Komisijas Vides ģenerāldirektorāts, kas atbild par nozares tiesību aktiem vides jomā.

**ĢD *SANTE*:** Eiropas Komisijas Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāts, kas atbild par nozares tiesību aktiem sabiedrības veselības, augu veselības, dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības jomā.

**KLP:** kopējā lauksaimniecības politika.

**Kontrolpunkti:** detalizēti aspekti, kas izriet no tādu savstarpējās atbilstības noteikumu īstenošanas, kuri ir ietverti kontrolosarakstos pārbaudēm uz vietas un administratīvajai kontrolei, ko veic vai ko citām kontroles struktūrām pieprasa atbildīgā vadošā iestāde, kura katrā dalībvalstī atbild par savstarpējo atbilstību (t. i., maksājumu aģentūras).

**Lauksaimnieku padomdevēja struktūra:** valsts vai privāta struktūra, kam dalībvalsts uzticējusi sistēmu, kuras ietvaros lauksaimniekiem tiek sniegtas konsultācijas par zemes apsaimniekošanu un lauku saimniecību pārvaldību.

**LLVS:** laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti ir vērsti uz to, lai palīdzētu novērst augsnes eroziju, saglabātu augsnes organisko vielu un struktūru, nodrošinātu obligāto uzturēšanas līmeni, novērstu biotopu pasliktināšanos un aizsargātu un apsaimniekotu ūdens resursus. Šos standartus ievieša KLP tiesību akti un tos piemēro tikai KLP atbalsta saņēmējiem. Tos nosaka dalībvalstis, ņemot vērā vietējos apstākļus.

**Maksājumu aģentūra:** struktūra, kas dalībvalstī ir atbildīga par KLP subsīdiju pienācīgu novērtēšanu, aprēķināšanu, pārbaudi un izmaksāšanu.

**OPP:** obligātās pārvaldības prasības ir noteikts skaits pienākumu, kas iekļauti savstarpējās atbilstības noteikumos un kas ir definēti spēkā esošajās ES direktīvās un regulās vides, sabiedrības veselības, augu veselības, dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības jomās (nozares tiesību aktos). Šīs prasības ir jau piemērojamas ārpus KLP tiesiskā regulējuma.

**Savstarpējās atbilstības noteikumi:** tos veido obligātās pārvaldības prasības (OPP) saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un laba lauksaimniecības un vides stāvokļa (LLVS) standarti, kas noteikti valsts līmenī saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 II pielikumu un kas attiecas uz vidi, klimata pārmaiņām un zemes labiem lauksaimniecības apstākļiem, sabiedrības, dzīvnieku un augu veselību un dzīvnieku labturību. Šajā ziņojumā termini “savstarpējās atbilstības noteikumi” un “savstarpējās atbilstības pienākumi” ir savstarpēji aizstājami.



## I

Saskaņā ar savstarpējo atbilstību lielākā daļa KLP maksājumu ir saistīti ar lauksaimnieku atbilstību pamatnoteikumiem attiecībā uz nekaitīgumu videi, dzīvnieku veselību un labturību, kā arī labu lauksaimniecības un vides stāvokli. Pašlaik savstarpējā atbilstība attiecas uz 7,5 miljoniem lauksaimnieku, kas 2015. gadā saņēma atbalstu aptuveni 47 miljardu EUR apmērā<sup>1</sup>. Sabiedrība patiešām vēlas, lai lauksaimnieki, kas saņem ES subsīdijas, ievērotu savstarpējās atbilstības noteikumus.

## II

Likumdevēja iestāde izstrādāja ES regulējumu attiecībā uz savstarpējo atbilstību. Par tās īstenošanas uzraudzību ir atbildīga Komisija. Dalībvalstis ES noteikumus interpretēja lauksaimniekiem piemērojamos pienākumos un pārbaudīja, vai šīs saistības tiek ievērotas. Palāta noskaidroja, vai savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēma ir efektīva un vai to var vēl vairāk vienkāršot.

## III

Palāta secināja, ka pieejamā informācija Komisijai neļāva pienācīgi novērtēt savstarpējās atbilstības efektivitāti. Lai gan attiecībā uz KLP 2014.–2020. gadam tika ieviestas izmaiņas, savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēmu ir iespējams vēl vairāk vienkāršot.

## IV

Komisijas izmantotie rezultatīvie rādītāji daļēji atspoguļoja savstarpējās atbilstības efektivitāti. Rādītājos netika ņemts vērā lauksaimnieku neatbilstības līmenis. Turklāt Komisija neanalizēja pārkāpumu iemeslus un veidus, kā tos risināt.

## V

KLP izmaiņas 2014.–2020. gadam nedaudz samazināja savstarpējās atbilstības noteikumu skaitu, atceļot prasības, kas nebija pietiekami aktuālas lauksaimniecības jomā. Tomēr kontroles procedūras joprojām ir sarežģītas. Ir jāpanāk līdzsvars starp vienkāršošanas pasākumiem, piemēram, mazo lauksaimnieku atbalsta shēmu, kas pārvaldes iestādes un lauksaimniekus atbrīvo no papildu slogiem, un nepieciešamību sasniegt savstarpējās atbilstības mērķus.

## VI

Lauksaimniecības prakse, kas atbilst jaunajam zaļajam maksājumam, ir līdzīga iepriekšējiem LLVS standartiem. Rezultātā pašlaik ir divi papildinoši lauksaimniecības prakses kopumi, kam ir vienādi mērķi, proti, zemes uzturēšana un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība. Neraugoties uz savstarpējo līdzību, obligāto labu lauksaimniecības un vides stāvokli un zaļās saimniekošanas noteikumus pārbauda saskaņā ar divām atšķirīgām kontroles sistēmām. Tas var novest pie kontroles sistēmu neefektivitātes un papildu administratīvā sloga.

<sup>1</sup> Šie 7,5 miljoni lauksaimnieku veido 68 % no visiem lauksaimniekiem, kas saņēmuši KLP atbalstu, un saņem 83 % no visiem maksājumiem. Mazie lauksaimnieki nav ietverti šajos datos, jo tiem nepiemēro administratīvos sodus, ja tie neievēro savstarpējās atbilstības saistības (sk. 48. punktu).

## VII

Savstarpējās atbilstības īstenošanas izmaksas nav pietiekamā mērā izteiktas skaitļos. Kamēr vien Komisijas rīcībā nebūs uzticamu aplēšu par kopējām izmaksām savstarpējās atbilstības līmenī, kurās apkopoti dati attiecībā uz iesaistītajām ieinteresētajām personām (ES iestādēm, dalībvalstu pārvaldes un kontroles iestādēm un lauksaimniekiem), tā nevarēs nodrošināt savstarpējās atbilstības sistēmas rentabilitāti.

## VIII

Sankciju sistēma nenodrošina pietiekami saskaņotu pamatu administratīvo sodu aprēķināšanai ES lauksaimniekiem, kuri neievēro noteikumus. Dalībvalstis ievērojami atšķirās nopietnības, apjoma, pastāvības un tišuma faktoru piemērošana sodu aprēķināšanā līdzīgos gadījumos.

## IX

Palāta sniedz turpmāk izklāstītos ieteikumus.

- Kā daļu no ietekmes novērtējuma KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāizskata, kā pilnveidot savu rādītāju kopumu, lai novērtētu savstarpējās atbilstības darbību, un kā šajos rādītājos ņemt vērā lauksaimnieku atbilstības līmeņus savstarpējās atbilstības noteikumiem.
- Komisijai jau tagad ir jāuzlabo informācijas apmaiņa ar attiecīgajiem dienestiem par pārkāpumiem saistībā ar savstarpējo atbilstību, lai tiem palīdzētu noteikt pārkāpumu iemeslus un veikt atbilstīgus pasākumus to risināšanai.
- Attiecībā uz KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāierosina noteikumu pielāgošana attiecībā uz savstarpējās atbilstības pārbaudēm uz vietas. Tas ļautu efektīvāk pievērsties galvenajiem kontrolpunktiem.
- Kā daļu no ietekmes novērtējuma KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāanalizē pieredze, kas gūta situācijā, kad darbojas divas sistēmas ar līdzīgiem vides mērķiem ( laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti un zaļā saimniekošana), lai veicinātu turpmāku to savstarpējo sinerģiju. Šajā analizē ir jāņem vērā tādi kritēriji kā standarta ietekme uz vidi un lauksaimnieku atbilstības vēsturiskais līmenis.
- Pēc ziņojuma par KLP darbību, kas gaidāms 2018. gada beigās, Komisijai ir jāizstrādā metodika, lai noteiktu savstarpējās atbilstības izmaksas.
- Attiecībā uz KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāsekmē sodu saskaņotāka piemērošana ES līmenī, sniedzot skaidrākus norādījumus par nopietnības, apjoma, pastāvības, atkārtotības un tišuma jēdzieniem.

## 01

Saskaņā ar savstarpējo atbilstību lielākā daļa kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) maksājumu ir saistīta ar lauksaimnieku atbilstību noteikumiem par vides aizsardzību, pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku veselību un labturību, kā arī zemes uzturēšanu un labu lauksaimniecības un vides stāvokli. Pašlaik tas attiecas uz 7,5 miljoniem ES lauksaimnieku, kas 2015. finanšu gadā saņēma atbalstu aptuveni 47 miljardu EUR apmērā ar nosacījumu, ka tika izpildīti savstarpējās atbilstības noteikumi<sup>2</sup> (sk. **Glosāriju**). Ja lauksaimnieks šos noteikumus neievēro, var piemērot administratīvu sodu.

## 02

Savstarpējās atbilstības pamatā ir divi galvenie noteikumu kopumi (sk. **I pielikumu**, kur ietverts šo noteikumu aktuālais saraksts). Obligātās pārvaldības prasības (OPP) ir prasības, kas izraudzītas no esošajām direktīvām un regulām attiecībā uz vidi, pārtikas nekaitīgumu, augu veselību, dzīvnieku veselību un labturību. Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti ir papildu noteikumi, kas piemērojami tikai KLP maksājumu saņēmējiem. Tie paredz ilgtspējīgu praksi saistībā ar lauksaimniecības zemi un attiecas uz ūdens un augsnes aizsardzību, oglekļa uzkrājumu, kā arī uz zemes uzturēšanu un ainavas elementiem.

## 03

Savstarpējās atbilstības mērķis ir veicināt turpmāk norādīto divu mērķu sasniegšanu.

- 2 ĢD *AGRI* 2015. gada darbības pārskats.
- 3 Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1306/2013 par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1290/2005 un (EK) Nr. 485/2008 atcelšanu (OV L 347, 20.12.2013., 549. lpp.).

### 1. attēls

## Savstarpējās atbilstības mērķi

Veicināt ilgtspējīgas lauksaimniecības attīstību	Veicināt KLP labāku atbilstību sabiedrības priekšstatiem
panākot to,	panākot
ka atbalsta saņēmēji labāk izprot nepieciešamību ievērot pamatstandartus	KLP labāku saskaņotību ar vides, sabiedrības veselības, dzīvnieku veselības, augu veselības un dzīvnieku labturības politiku

Avots: Regulas (ES) Nr. 1306/2013 54. apsvērum<sup>3</sup>.

## 04

Sabiedrība patiešām vēlas, lai lauksaimnieki, kas saņem ES subsīdijas, izpildītu savstarpējās atbilstības pienākumus. Saskaņā ar jaunāko Eiropbarometra<sup>4</sup> apsekojumu, ko publicēja 2016. gada janvārī, vairāk nekā četras piektdaļas ES respondentu uzskatīja, ka ir “pamatoti” samazināt lauksaimnieku subsīdiju maksājumus, ja tie neievēro noteikumus.

## 05

Savstarpējā atbilstība kā viens no KLP galvenajiem instrumentiem tiek īstenota, piemērojot dalītu pārvaldību, kas paredz uzdevumu dalīšanu starp Komisiju un dalībvalstīm. Šajā saistībā Komisijai ir šādi pienākumi:

- sekot līdzi vispārējam ES regulējumam, kas paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes izdotajās regulās, kā arī Eiropas Parlamenta ieteikumiem, kas saņemti gada pārskatu izpildes apstiprināšanas laikā saistībā ar ES budžeta īstenošanu;
- izstrādāt detalizētu ES regulējumu ar deleģētajām un īstenošanas regulām, kā arī īstenošanas pamatnostādņiem dalībvalstīm;
- pārbaudīt, vai dalībvalstis pilda savus pienākumus saskaņā ar tiesību normām, un piemērot finanšu korekcijas, ja tiek konstatēts, ka dalībvalstu sistēmās ir nepilnības;
- pārbaudīt, vai ir sasniegti savstarpējās atbilstības mērķi, un paziņot rezultātus<sup>5</sup>.

## 06

Vides ģenerāldirektorāts un Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāts ir atbildīgi par OPP pamatā esošo nozares tiesību aktu īstenošanas uzraudzību un par tajos noteikto mērķu sasniegšanu, savukārt Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts atbild par LLVS. Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD veic revīzijas, lai pārbaudītu, vai dalībvalstis pienācīgi pārvalda savstarpējo atbilstību un vai tām ir vajadzīgās kontroles sistēmas.

## 07

Dalībvalstis ir atbildīgas par visu tiesību aktu, reglamentējošo un administratīvo noteikumu pieņemšanu, lai izveidotu valsts regulējumu, kas atbilst ES vispārējam un detalizētajam regulējumam savstarpējās atbilstības jomā, un konkrēti tās ir atbildīgas par:

- tādu sistēmu ieviešanu, kuras novērš, atklāj un izlabo neatbilstības gadījumus;
- pārbaudīšanu uz vietas veikšanu attiecībā uz izlasi, ko veido vismaz 1 % lauksaimnieku<sup>6</sup>;

4 *Special Eurobarometer 440 Europeans, Agriculture and the CAP* [Ipašais Eiropbarometrs Nr. 440 – eiropieši, lauksaimniecība un KLP], publicēts 2016. gada 21. janvārī, atspoguļo viedokļus, kas pausti laikposmā no 2015. gada 17. līdz 26. oktobrim ar TNS viedokļu un sociālā apsekojuma starpniecību pēc Eiropas Komisijas pieprasījuma. Visas iztaujāšanas tika veiktas klātienē izlases veidā izraudzītu ES iedzīvotāju mājās.

5 Sk., piemēram, GD *AGRI* 2014. gada darbības pārskata 10. pielikuma 6. daļu “Savstarpēja atbilstība”.

6 Kopumā pārbaudes uz vietas ir jāveic attiecībā uz izlasi, ko veido vismaz 1 % KLP atbalsta saņēmēju. Tomēr attiecībā uz konkrētām prasībām, piemēram, dzīvnieku identificēšana un reģistrēšana, minimālais kontroles līmenis ir 3 % lauksaimnieku, kā paredzēts nozares tiesību aktos. Rezultātā praksē kopējais lauksaimnieku skaits, kam veic pārbaudes savstarpējās atbilstības nolūkos, pārsniedz 1 % izlasi. Piemēram, 2015. finanšu gadā pārbaudīto lauksaimnieku īpatsvars bija 2,31 %. Lai sasniegtu 1 % kontroles līmeni savstarpējā atbilstībā, attiecībā uz OPP dalībvalstis var apvienot šīs pārbaudes ar pārbaudēm, ko veic saskaņā ar nozares tiesību aktiem.

- sodu piemērošanu un nepamatoti izmaksāto summu atgūšanu no lauksaimniekiem, kas ir pārkāpuši noteikumus;
- ziņošanu Komisijai (revidētie gada pārskati, finanšu pārskati un kontroles statistikas dati).

## 08

KLP atbalsta saņēmējiem ir jāievēro visi valsts tiesību aktos definētie savstarpējās atbilstības noteikumi. Ja tiek konstatēts, ka lauksaimnieki uz tiem tieši attiecināmas rīcības vai bezdarbības dēļ pārkāpj šos noteikumus, var tikt samazināts viņu ES gada maksājums.

## 09

Palāta 2008. gadā publicēja īpašu ziņojumu par savstarpējās atbilstības efektivitāti<sup>7</sup>. Ziņojumā secināja, ka savstarpējā atbilstība nav bijusi efektīva politika, uzsvērot, ka savstarpējās atbilstības regulējums rada ievērojamas grūtības, it sevišķi tā sarežģītības dēļ.

## 10

Ar savstarpējās atbilstības sistēmu saistītās darbības jomas un noteikumu vienkāršošana tiek pastāvīgi apspriesta Komisijas, Padomes un dalībvalstu diskusijās, jo šis regulējums ir sarežģīts un ir jānodrošina, ka noteikumus var pārbaudīt un ka tie ir pietiekami aktuāli attiecībā uz lauksaimniecības darbību. Laikposmā no 2008. līdz 2013. gadam pēc KLP "veselīguma pārbaudes" savstarpējās atbilstības sistēmā ieviesa izmaiņas<sup>8</sup>. Papildu izmaiņas, ko ieviesa attiecībā uz pašreizējo 2014.–2020. gada periodu, bija paredzētas, lai<sup>9</sup>:

- racionalizētu standartu darbības jomu, sakārtojot tos vienotā sarakstā un grupējot pa jomām un jautājumiem, lai uzlabotu savstarpējās atbilstības sistēmas konsekvenci un pamanāmību; un
- no darbības jomas izslēgtu vairākas prasības, kas pietiekamā mērā neattiecas uz lauksaimniecības darbību vai saimniecību teritoriju vai attiecās vairāk uz valsts iestādēm nekā uz saņēmējiem.

7. Īpašais ziņojums Nr. 8/2008 "Vai savstarpējā atbilstība ir efektīvs nosacījums?" (<http://eca.europa.eu>).
8. Padomes 2009. gada 19. janvāra Regula (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV L 30, 31.1.2009., 16. lpp.) faktiski pievienoja divus obligātus laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus jaunizveidotajā ūdens resursu aizsardzības un apsaimniekošanas jomā un trīs jaunus neobligātus laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus zemes uzturēšanas minimālā līmeņa jomā; tajā pašā laikā četri no esošajiem laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1782/2003 tika noteikti kā neobligāti. Nelielas izmaiņas ir atzīmētas arī attiecībā uz obligātajām pārvaldības prasībām, proti, tika atcelta Regulas (EK) Nr. 2629/97 prasība attiecībā uz krotālījām, novietņu reģistriem un pasēm.
9. Sk. II pielikumu, kur detalizēti parādītas 2014.–2020. gada perioda ieviestās izmaiņas.

## 11

Vienkāršošana ir process, kura mērķis ir racionalizēt noteikumus un pārbaudes un samazināt atbilstības izmaksas. Ir jāpanāk līdzsvars starp vienkāršošanas pasākumiem, kas pārvaldes iestādes un lauksaimniekus atbrīvo no papildu slogiem, un nepieciešamību sasniegt savstarpējās atbilstības mērķus.

## 12

Palāta izskatīja Komisijas un dalībvalstu ieviesto savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēmu, lai novērtētu, vai savstarpējā atbilstība ir efektīva un cik lielā mērā ir panākta vienkāršošana saskaņā ar jauno tiesisko regulējumu.

## 13

Revīzijas vispārējais jautājums bija šāds:

**“Vai savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēma ir efektīva un vai to var vēl vairāk vienkāršot?”**

Šā ziņojuma struktūru veido divi galvenie aspekti, proti, efektivitāte un vienkāršošana.

## 14

Palāta analizēja turpmāk norādītās liecības par savstarpējas atbilstības līdzšinējo īstenošanu.

- Kontroles statistikas dati, ko dalībvalstis nosūtījušas Komisijai par 2011.–2014. finanšu gadu. Šie ziņojumi ietvēra datus, kas saistīti ar to lauksaimnieku skaitu, kuriem veiktas pārbaudes attiecībā uz katru konkrēto standartu, atklāto neatbilstības gadījumu skaitu un piemēroto sodu līmeni un kategorijām.
- Palātas likumības un pareizības revīzijas (revīzijas ticamības deklarāciju vajadzībām), kas veiktas 2011.–2014. finanšu gadā.
- Atbilstīguma revīzijas, ko veicis Komisijas AGRI ĢD 2011.–2014. finanšu gadā.

### 15

Palāta analizēja informāciju, kas saistīta ar Komisijas līmenī ieviesto pārvaldības un kontroles sistēmu un kas iegūta, iztaujājot ĢD *AGRI* pārstāvjus un pārskatot dažādas analīzes, pētījumus un ziņojumus, kurus izstrādājis vai pasūtījis ĢD *AGRI*. Palāta arī novērtēja to izmaiņu iespējamo ietekmi, kas tika ieviestas attiecībā uz KLP 2014.–2020. gadam, pamatojoties uz šādiem dokumentiem: sagatavošanās ietekmes novērtējums, apstiprinātās regulas un Komisijas paziņojumi.

### 16

Palāta veica divus apsekojumus par tādiem tematiem kā izpratne, atbilstība un vienkāršošana. Apsekojumi tika nosūtīti maksājumu aģentūrām un lauksaimnieku padomdevējām struktūrām. Palāta saņēma atbildes no visām 64<sup>10</sup> maksājumu aģentūrām, kas tika ietvertas apsekojumā 27 dalībvalstīs<sup>11</sup>, savukārt no 186 lauksaimnieku padomdevējām struktūrām, ar kurām bija notikusi sazināšanās, uz otro apsekojumu atbildēja 72.

### 17

Palāta dalībvalstīs apmeklēja trīs reģionus (Vācijā – Šlēsvigu-Holšteinu, Spānijā – Kataloniju un Apvienotajā Karalistē – Ziemeļīriju), kur iztaujāja maksājumu aģentūru un lauksaimnieku asociāciju pārstāvjus, lai apkopotu viņu viedokļus saistībā ar savstarpējās atbilstības ietekmi lauku saimniecību līmenī.

10 Palāta apsekoja 64 no 82 esošajām maksājumu aģentūrām, jo dažās dalībvalstīs ne visas maksājumu aģentūras ir atbildīgas par savstarpējo atbilstību.

11 Horvātija netika ietverta šīs revīzijas tvērumā nepietiekamu vēsturisko datu dēļ, jo tā pievienojās ES 2013. gada 1. jūlijā.

## Pieejamā informācija nelāva Komisijai pienācīgi novērtēt savstarpējās atbilstības efektivitāti

### 18

Ziņojuma pirmajā daļā Palāta izskatīja, vai Komisijas izmantotie rezultatīvie rādītāji nodrošina pilnvērtīgu priekšstatu par savstarpējās atbilstības efektivitāti, vai tajos bija ņemts vērā lauksaimnieku atbilstības līmenis un vai Komisija analizēja pārkāpumu iemeslus un veidus, kā tos risināt. Standarti, ko Palāta izmantoja savās pārbaudēs, ir aprakstīti 19.–21. punktā.

### 19

Lai novērtētu savstarpējās atbilstības mērķu sasniegšanu (sk. 2. punktu), Komisijai ir jānosaka piemēroti darbības rādītāji<sup>12</sup>. Tiem ir jāatbilst pareizas finanšu pārvaldības principiem (saimnieciskums, lietderība un efektivitāte)<sup>13</sup>. Komisijai ir jāanalizē šie darbības jautājumi un jārikojas saistībā ar tiem.

### 20

Dalībvalstīm arī ir jānovērš, jāatklāj un efektīvi jārisina jebkādi pārkāpumi vai neatbilstība savstarpējās atbilstības saistībām no lauksaimnieku puses<sup>14</sup> un reizi gadā savi pārbažu rezultāti jāpaziņo Komisijai.

### 21

Savstarpējās atbilstības efektivitāte ir jānovērtē, ņemot vērā lauksaimnieku atbilstības līmeni savstarpējās atbilstības noteikumiem, kas ir galvenais rādītājs tam, kā politika palīdz aizsargāt vidi, sabiedrības veselību, dzīvnieku veselību, augu veselību un dzīvnieku labklājību. Nolūkā panākt lielāku politikas efektivitāti, savstarpējās atbilstības regulējuma struktūrā ir jāietver pasākumi, lai atklātu un risinātu iemeslus, kādēļ lauksaimnieki neievēro noteikumus.

12 Saskaņā ar 2. apsvērumu Komisijas 2014. gada 22. jūlija īstenošanas regulā (ES) Nr. 834/2014, ar ko nosaka noteikumus par to, kā piemērot kopējās lauksaimniecības politikas kopīgo uzraudzības un novērtēšanas sistēmu (OV L 230, 1.8.2014., 1. lpp.).

13 30. pants Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regulā (ES, *Euratom*) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, *Euratom*) Nr. 1605/2002 atcelšanu (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.) (Finanšu regula) paredz šādas definīcijas:  
Saskaņā ar saimnieciskuma principu resursi, ko iestādes lieto savas darbības veikšanai, tiek darīti pieejami noteiktā laikā, pienācīgā apjomā un kvalitātē un par labāko cenu. Lietderības princips saistīts ar labāko attiecību starp izmantotajiem resursiem un sasniegto rezultātu. Efektivitātes princips ir saistīts ar konkrētu noteikto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu.

14 Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 39. apsvērumu.



## Komisijas izmantotie rezultatīvie rādītāji daļēji atspoguļo savstarpējās atbilstības efektivitāti

### Situācija 2007.–2013. gada periodā

#### 22

Pirmajam mērķim (veicināt ilgtspējīgas lauksaimniecības attīstību, veicinot saņēmēju izpratni par nepieciešamību ievērot pamatstandartus) Komisija izmantoja rādītāju "KLP maksājumu īpatsvars, uz ko attiecas savstarpējā atbilstība", kas parāda KLP maksājumu daļu, attiecībā uz kuru lauksaimniekiem ir jāievēro savstarpējās atbilstības noteikumi. Tomēr šis rādītājs nenovērtē lauksaimnieku izpratni par šiem noteikumiem vai viņu atbilstības līmeni tiem.

#### 23

Lai novērtētu otro mērķi (veicināt KLP labāku atbilstību sabiedrības priekšstatiem, panākot KLP labāku saskaņotību ar vides, sabiedrības veselības, dzīvnieku veselības, augu veselības un dzīvnieku labturības politiku, tika izmantots rādītājs "Sabiedrības paustais viedoklis par savstarpējo atbilstību", ko Komisija novērtēja ar Eirobarometra apsekojuma starpniecību. Apsekojuma jautājums un atbilžu varianti ir norādīti **1. izcēlumā**.

### 1. izcēlums

#### Izraksts no Eirobarometra apsekojuma

Jautājums: "Saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) noteikumiem lauksaimnieku maksājumi ir saistīti ar prasībām ievērot noteikumus attiecībā uz vidi, pārtikas nekaitīgumu un dzīvnieku labturību (tā sauktā "savstarpējā atbilstība"). Kādā mērā, jūsuprāt, ir pamatoti vai nepamatoti samazināt subsīdiju maksājumus lauksaimniekiem, kas neievēro pārtikas nekaitīguma standartus, vides standartus, dzīvnieku labturības standartus?"

Ierosinātās atbildes: "Pilnībā pamatoti", "Samērā pamatoti", "Samērā nepamatoti", "Pilnībā nepamatoti", "Nezinu".

Apsekojuma rezultāti: vairāk nekā četras piektdaļas ES respondentu uzskata, ka ir pamatoti samazināt subsīdiju maksājumus lauksaimniekiem, ja viņi neievēro noteikumus (atbildot vai nu "Pilnībā pamatoti", vai "Samērā pamatoti"). Kopš iepriekšējās aptaujas 2007. gada novembrī sabiedrības viedoklis nav mainījies.

Avots: Komisijas Eirobarometra apsekojums.

## 24

Šis rādītājs nesniedz nekādu informāciju par to, vai KLP atbilstība savstarpējās atbilstības noteikumiem ir uzlabojusies vai ne. Tas vienkārši atspoguļo apsekojumā iesaistīto personu politisko izvēli, nenovērtējot savstarpējās atbilstības īstenošanas faktiskos rezultātus.

## 25

AGRI ĢD arī paziņo pārējos divus rezultātu rādītājus: laba lauksaimniecības un vides stāvokļa kontroles līmenis<sup>15</sup> un ilggadīgo zālāju attiecība. Pirmais rādītājs novērtē, vai dalībvalstis ievēro minimālo kontroles līmeni. Tas ir rādītājs, kas attiecas tikai un vienīgi uz atbilstību regulējumam un kas kā tāds nenovērtē savstarpējās atbilstības efektivitāti. Otram rādītājam, kas novērtē zemes īpatsvaru, ko dalībvalstī aizņem pastāvīgās ganības attiecībā pret tās kopējo lauksaimniecības platību, bija divi trūkumi, proti, tas attiecās tikai uz vienu savstarpējās atbilstības aspektu un neuzsvēra tieši savstarpējās atbilstības ieguldījumu, t. i., pastāvīgās ganības var uzturēt vairāku faktoru rezultātā un savstarpējā atbilstība ir tikai viens no tiem.

## Situācija 2014.–2020. gada periodā

## 26

Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu tika izmantoti divi rādītāji<sup>16</sup>, kas ir tieši saistīti ar savstarpējo atbilstību, proti, to hektāru skaits, kam piemēro savstarpējo atbilstību, un KLP maksājumu īpatsvars, kuram piemēro savstarpējo atbilstību. Tie ir kvantitatīvi rādītāji, kas tikai novērtē to kopumu izmēru, uz ko tie attiecas (t. i., lauksaimniecības zemi un KLP maksājumus), nevis savstarpējās atbilstības ietekmi.

## 27

Citi rādītāji, kuri ietver jomas, ko skar savstarpējās atbilstības noteikumi, tika definēti KLP vispārējā līmenī, piemēram, lauku putnu indekss, ūdens kvalitāte, augsnes organiskā viela aramzemē, ūdens izraisīta augsnes erozija. Tomēr nebija zināma savstarpējās atbilstības konkrētā ietekme uz šiem vispārējiem rādītājiem. Turklāt neviens no ietekmes rādītājiem nepievēršas citiem aspektiem, ko skar savstarpējā atbilstība, proti, pārtikas nekaitīgums, dzīvnieku identificēšana un reģistrēšana vai dzīvnieku labturība.

15 Saskaņā ar KLP gan pirms, gan pēc 2014. gada laba lauksaimniecības un vides stāvokļa minimālais kontroles līmenis lauksaimniekiem tika noteikts 1 % apmērā.

16 Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 834/2014 pielikums.

### Savstarpējās atbilstības efektivitātes novērtējumā Komisija neņēma vērā lauksaimnieku neatbilstības līmeni

#### 28

Komisija, izmantojot dalībvalstu nosūtītos kontroles statistikas datus, arī apkopo datus par to, kādā mērā lauksaimnieki pilda savus savstarpējās atbilstības pienākumus. Tomēr šo informāciju neizmanto kā rezultatīvo rādītāju un neuzrauga attiecībā pret iepriekš noteiktiem mērķiem.

#### 29

Palātas likumības un pareizības revīziju rezultāti<sup>17</sup> pēdējo 4 gadu laikā (sk. **1. tabulu**) un dalībvalstu kontroles iestāžu paziņotie statistikas dati par lauksaimniekiem, kam veiktas pārbaudes uz vietas (sk. **2. tabulu**), parāda augstus savstarpējās atbilstības standartu pārkāpumu līmeņus.

17 Attiecībā uz savstarpējo atbilstību Palāta pārbaudēs uzmanību koncentrēja uz konkrētām laba lauksaimniecības un vides stāvokļa saistībām (nevēlamas veģetācijas izplatības novēršana, terašu saglabāšana, olīvu biržu uzturēšana un minimālā ganāmpulka blīvuma ievērošana vai plaušanas pienākumi) un obligātajām pārvaldības prasībām (prasības attiecībā uz obligātajām pārvaldības prasībām saistībā ar Nitrātu direktīvu un tiesību aktos noteiktas pārvaldības prasības par dzīvnieku identificēšanu un reģistrēšanu), par kurām bija iespējams iegūt liecības un revīzijas apmeklējumu laikā izdarīt secinājumu. ELFLA pārbaudžu darbības joma 2011. un 2012. gadā bija plašāka nekā ELGF pārbaudžu darbības joma, jo tā ietvēra visus laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus un obligātās pārvaldības prasības, kas attiecas uz dzīvnieku labturību. Turklāt ELGF gadījumā obligātās pārvaldības prasības attiecībā uz dzīvnieku identificēšanu un reģistrēšanu 2011. un 2012. gadā netika pārbaudītas.

1. tabula

### Palātas rezultāti attiecībā uz savstarpējās atbilstības pārbaudēm starp nejaušām lauksaimnieku izlasēm

Fonds	Datums	Finanšu gads			
		2011. gads	2012. gads	2013. gads	2014. gads
ELGF	To maksājumu skaits, uz kuriem attiecas savstarpējā atbilstība	155	146	164	170
	To gadījumu skaits, kuros atklāja pārkāpumus	22	24	44	46
	Pārkāpumi (%)	14 %	16 %	25 %	27 %
ELFLA	To maksājumu skaits, uz kuriem attiecas savstarpējā atbilstība	73	75	61	64
	To gadījumu skaits, kuros atklāja pārkāpumus	26	25	24	17
	Pārkāpumi (%)	36 %	33 %	39 %	27 %

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

2. tabula

### Savstarpējās atbilstības pārkāpumi, ko dalībvalstis paziņojušas, pamatojoties uz pārbaudēm, kuras veiktas gan nejauši, gan uz riska pamata izraudzītām lauksaimnieku izlasēm

	Finanšu gads				
	2011. gads	2012. gads	2013. gads	2014. gads	2015. gads
Pārkāpumu biežums (%)	21 %	20 %	20 %	25 %	29 %

Avots: Dalībvalstu savstarpējās atbilstības statistikas dati.

30

Pēdējo 5 gadu laikā ir uzlabojusies lauksaimnieku informētība par viņu pienākumu ievērot savstarpējās atbilstības noteikumus, kā norādījuši aptuveni 90 % maksājumu aģentūru un lauksaimnieku padomdevēju struktūru, kas piedalījās apsekojumā. Tomēr neatbilstības līmeņi joprojām ir augsti — gan dalībvalstu pārbaudes, gan Palātas revīzijas norāda uz pieaugošu tendenci.

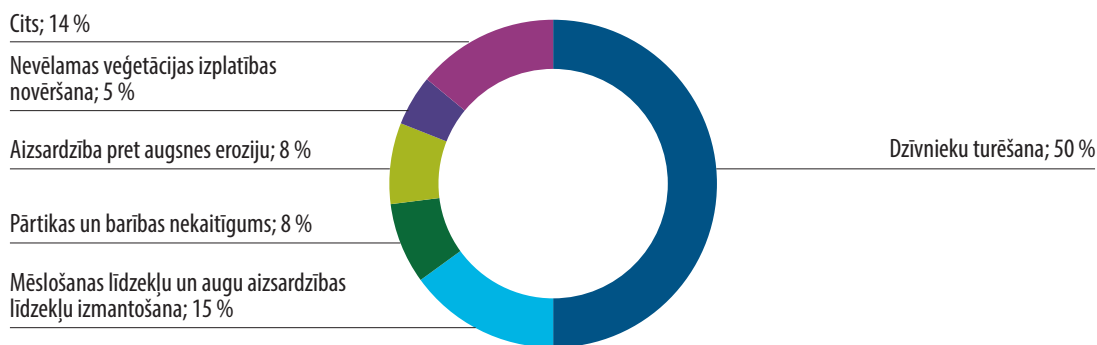
31

Laikposmā no 2011. līdz 2013. gadam dalībvalstu kontroles iestāžu atklāto pārkāpumu kopējais skaits saglabājas samērā nemainīgs, proti, gandrīz 60 000 gadījumu gadā ES līmenī, savukārt 2014. gadā šis skaits palielinājās par gandrīz 20 % līdz aptuveni 70 000 neatbilstības gadījumu (galvenokārt obligāto pārvaldības prasību pārkāpumu pieaugumu dēļ saistībā ar Nitrātu direktīvu un cūku un liellopu identifikāciju un reģistrāciju). Kā parādīts **2. attēlā**, piecas galvenās jomas veidoja gandrīz 90 % no pārkāpumu kopējā skaita un arī parādīja lielāko neatbilstības biežumu<sup>18</sup>. Šīs piecas jomas attiecas kopā uz desmit obligātajām pārvaldības prasībām un četriem laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem.

18 Izteikts kā lauksaimnieku īpatsvars, kuru saimniecībās tika atklāti pārkāpumi, attiecībā pret kopējo pārbaudīto lauksaimnieku skaitu.

2. attēls

Jomas, kurās visbiežāk tiek pārkāpti savstarpējās atbilstības noteikumi

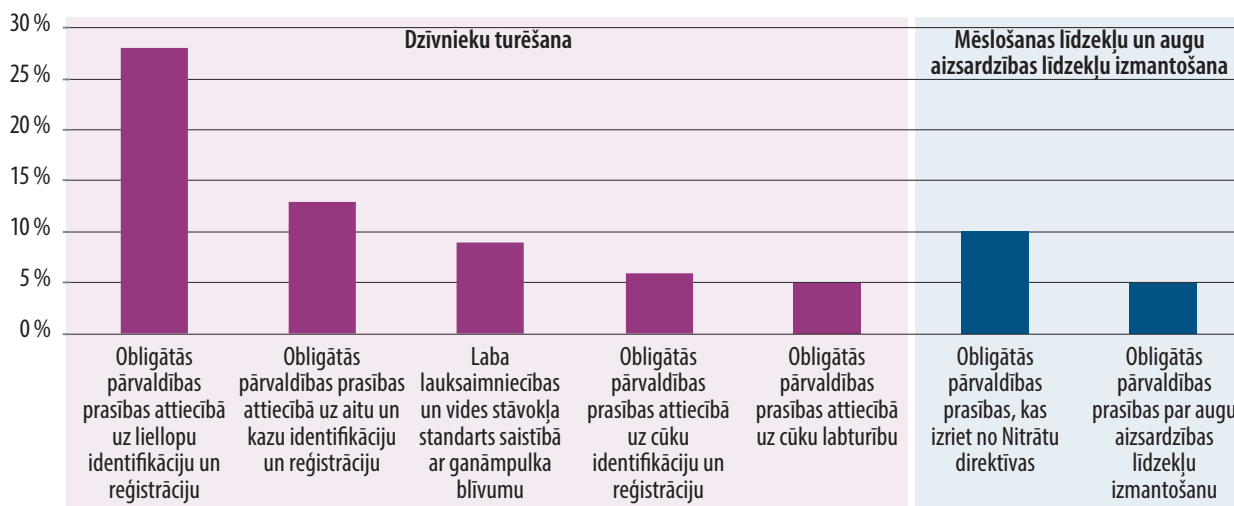


Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

32

Attiecībā uz divām lielākajām jomām **3. attēlā** ir parādīts, kur 2014. finanšu gadā pārkāpumu biežums atsevišķu standartu/prasību līmenī pārsniedza 5 %.

**Pārkāpumu biežums divās lielākajās neatbilstības jomās**



Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

**33**

Palātas analīze arī parāda, ka saistībā ar vairākiem standartiem pārkāpumu līmenis bija zemāks par 1 %, piemēram, OPP par savvaļas putnu un dabisko dzīvotņu aizsardzību un LLVS standarti attiecībā uz augsnes organisko vielu, augsnes struktūras saglabāšanu un ainavas elementu saglabāšanu.

**Komisija neanalizēja savstarpējās atbilstības pārkāpumu iemeslus un veidus, kā tos risināt**

**34**

ĢD AGRĪ analizē kontroles statistikas datu informāciju katras atsevišķas ziņojošās struktūras līmenī (province/reģions/centrālā valdība), lai nodrošinātu, ka tās ievēro ES prasības, piemēram, attiecībā uz 1 % kontroles līmeni, kas noteikts regulējumā. ĢD AGRĪ arī veic atbilstīguma revīzijas, lai pārliecinātos, ka dalībvalstīs ieviestās pārvaldības un kontroles sistēmas atbilst piemērojamiem ES noteikumiem. Šādu revīziju mērķis ir aizsargāt līdzekļus, no kuriem veic KLP maksājumus, pārbaudot, vai dalībvalstu piemērotie samazinājumi lauksaimnieku maksājumiem tiek pienācīgi īstenoti. Dalībvalstīm ar nepilnīgām sistēmām Komisija piemēro neto finanšu korekcijas.

## 35

ĢD *AGRI* neanalizē datus par savstarpējās atbilstības pārkāpumiem ES līmenī un neveic revīzijas, lai noteiktu visbiežāk pārkāptos standartus, pārkāpumu iespējamās cēloņus un iespējamās risinājumus situācijas labošanai. Šādas analīzes neveic arī pārējie Komisijas ģenerāldirektorāti, kas atbild par politikas virzieniem, kuri ir pamatā obligātajām pārvaldības prasībām. Piemēram, Vides ģenerāldirektorāts (ĢD *ENV*), kas atbild par tādiem politikas virzieniem kā Nitrātu direktīva, norādīja, ka tā departamenti nesaņem statistikas datus par dalībvalstu veiktajām pārbaudēm, tādēļ šajā saistībā tas nevar īstenot un neīsteno izpildes pārbaudes pasākumus. Tādējādi Komisija tikai pārbauda finanšu aspektus, neanalizējot savstarpējās atbilstības ietekmi uz pamatā esošajiem politikas mērķiem attiecībā uz vidi, pārtikas nekaitīgumu un dzīvnieku veselību un labturību.

## 36

Līdz 2016. gada jūlijam Komisija nav veikusi izvērtējumus attiecībā uz iemesliem, kādēļ noteikumi tiek pārkāpti, vai veidiem, kā nākotnē novērst šādas situācijas<sup>19</sup>. Šādi izvērtējumi varētu arī atklāt lietderīgu informāciju par nepieciešamību vēl vairāk vienkāršot savstarpējās atbilstības sistēmu. Savstarpējās atbilstības prasību neievērošanas iespējamie iemesli varētu būt vai nu izpratnes trūkums par noteikumiem, kas reizēm ir sarežģīti (sk. **III pielikumu**), vai stimulu trūkums, jo atbilstības izmaksas var būt nesamērīgas attiecībā pret zemo minimālo kontroles līmeni 1 % apmērā un piemēroto sodu līmeni<sup>20</sup>.

### Savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēmu var vēl vairāk vienkāršot

## 37

Ziņojuma otrajā daļā Palāta izskata, vai ir vienkāršoti savstarpējās atbilstības noteikumi un kontroles procedūras, vai mazo lauksaimnieku atbalsta shēma panāca administratīvā sloga līdzsvarotu samazinājumu, vai pastāvēja risks, ka zaļā saimniekošana un savstarpējā atbilstība netika labi koordinētas, vai tika novērtētas īstenošanas izmaksas un vai sodi ES tika īstenoti konsekventi. Standarti, ko Palāta izmantoja savās pārbaudēs, ir aprakstīti 38.–40. punktā.

## 38

Īpašajā ziņojumā Nr. 8/2008 Palāta secināja, ka savstarpējās atbilstības regulējums rada ievērojamas grūtības, it sevišķi savas sarežģītības dēļ. Palāta ieteica Komisijai vienkāršot regulējumu, it sevišķi piešķirot prioritāti prasībām un standartiem un sakārtojot tos tā, lai centrā būtu lauksaimniecības darbības galvenie elementi.

- 19 Līdz šim izvērtējumi lauksaimnieku līmenī ir snieguši informāciju vienīgi par savstarpējās atbilstības izmaksu elementiem, kā parādīts 61 punktā.
- 20 Sodi 2014. deklarāciju gadā kopā sasniedza 67,5 miljonus EUR, kā norādīts ĢD *AGRI* gada darbības pārskatā.

## 39

Savstarpējās atbilstības īstenošanas izmaksām jābūt samērīgām attiecībā pret ieguvumiem, kas tiek sagaidīti no lauksaimnieku atbilstības piemērojamiem noteikumiem<sup>21</sup>. Iesniedzot pārskatītus vai jaunus izdevumu priekšlikumus, Komisijai ir jāaplēš kontroles sistēmu izmaksas un ieguvumi<sup>22</sup> attiecībā pret sasniedzamajiem mērķiem.

## 40

Komisijai ir arī jāveicina vienkārša un saskaņota sodu sistēma visā ES, lai nodrošinātu vienlīdzīgu un samērīgu attieksmi pret lauksaimniekiem. Komisija ir pilnvarota<sup>23</sup> pieņemt deleģētos aktus, lai noteiktu saskaņotu pamatu administratīvo sodu aprēķināšanai par savstarpējās atbilstības pārkāpumiem. Komisija arī var dalībvalstīm izdot skaidrojošus norādījumus.

## Kontroles procedūras joprojām ir sarežģītas

## 41

Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu standartu saraksts tika samazināts no 15 līdz septiņiem laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem (tika izslēgti visi septiņi iepriekšējie brīvprātīgie standarti un viens obligātais standarts) un no 18 līdz 13 obligātajām pārvaldības prasībām (sk. **II pielikumu**). Četras no izslēgtajām obligātajām pārvaldības prasībām Komisija neuzskatīja par pietiekami aktuālām lauksaimniecības darbībai. Tas ir labs savstarpējās atbilstības regulējuma vienkāršošanas piemērs. Tomēr tagad savstarpējās atbilstības darbības jomas, visticamāk, paplašinās. Eiropas Parlamenta un Padomes kopīgajā paziņojumā par savstarpējo atbilstību<sup>24</sup> ir prasīts savstarpējās atbilstības sistēmā ietvert Ūdens pamatdirektīvu un Pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas direktīvu pēc tam, kad tās būs īstenotas visās dalībvalstīs.

## 42

Savā atzinumā par Komisijas priekšlikumu attiecībā uz KLP izmaiņām 2014.–2020. gada posmā<sup>25</sup> Palāta pauda viedokli, ka "ka prasību saraksts joprojām ir pārāk izklaidēts pārāk daudzos juridiskos dokumentos, uzmanība nav pietiekami vērsta uz pamatprasībām un ka mazāks standartu skaits īsti neatbilst šīs politikas sarežģītības līmeņa samazinājumam".

- 21 Regulas (ES) Nr. 1306/2013 57. apsvērums.
- 22 Finanšu regulas 33. pants.
- 23 Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 101. pantu.
- 24 Kopīgais paziņojums, kas pievienots Regulai (ES) Nr. 1306/2013.
- 25 Atzinums Nr. 1/2012 par atsevišķiem regulu priekšlikumiem saistībā ar kopējo lauksaimniecības politiku 2014.–2020. gada posmā (<http://eca.europa.eu>).

### 43

Piecdesmit trīs procenti lauksaimnieku padomdevēju struktūru, kas piedalījās Palātas apsekojumā, pauda viedokli, ka KLP 2014.–2020. gadam nav savstarpējās atbilstības sistēmā ieviesusi nekādas būtiskas izmaiņas, savukārt 28 % šo struktūru uzskatīja, ka jaunā sistēma ir vēl sarežģītāka. Turklāt mazāk nekā 10 % maksājumu aģentūru uzskatīja, ka savstarpējās atbilstības izmaiņām bija mērena vai ļoti pozitīva ietekme uz resursiem, ko tērē tādās jomās kā pārbaudes uz vietas un administratīvās pārbaudes, sankciju sistēma un informācijas sniegšana lauksaimniekiem.

### 44

Maksājumu aģentūras un lauksaimnieku padomdevējas struktūras Palātas apsekojumā norādīja, ka galvenais iemesls, kādēļ lauksaimnieki nepilda savstarpējās atbilstības pienākumus, ir prasību pārmērīga sarežģītība. Revīzijas laikā apmeklētās lauksaimnieku asociācijas to apstiprināja. Vienkāršošanu varētu uzskatīt par risinājumu, kā nodrošināt lauksaimnieku lielāku atbilstību būtiskākajiem noteikumiem, tādējādi veicinot sistēmas efektivitāti. Saistībā ar šo jautājumu Palātas revīzijas laikā maksājumu aģentūras, lauksaimnieku padomdevējas struktūras un lauksaimnieku asociācijas norādīja, ka ir vēl vairāk jāvienkāršo savstarpējās atbilstības sistēma, ierosinot atbilstīgus priekšlikumus (lai iegūtu sīkāku informāciju, sk. **III pielikumu**).

### 45

Sarežģītību rada arī tas, ka piemērojamie noteikumi ir ļoti detalizēti. Turpmāk **2. izcēlumā** sniegts detalizētu savstarpējās atbilstības prasību piemērs dalībvalstīs. Detalizēti noteikumi var būt pamatoti, lai ņemtu vērā dažādas vides situācijas, taču lauksaimniekiem var būt sarežģīti tos piemērot pareizi un maksājumu aģentūrām — tos pārbaudīt.

### 46

Apvienotajā Karalistē (Ziemeļīrijā) revidenti salīdzināja kontrolpunktu skaitu kontrolosarakstos, ko kontroles iestādes izmantoja savstarpējās atbilstības pārbaudēm uz vietas saistībā ar KLP līdz 2013. gadam un pēc tam un konstatēja, ka izmaiņām KLP 2014.–2020. gadam ir ierobežota ietekme uz kontrolpunktu skaitu (sk. **3. izcēlumu**). Pārējās divās apmeklētajās dalībvalstīs atbildīgās iestādes iztaujāšanas laikā apstiprināja, ka izmaiņas savstarpējā atbilstībā 2014.–2020. gadam neizraisīja kontrolpunktu skaita būtisku samazināšanos.



## 2. izcēlums

**Piemēri prasībām, kas iekļautas savstarpējās atbilstības kontroles rokasgrāmatā Apvienotajā Karalistē — Ziemeļīrijā**

Trīs no 40 savstarpējās atbilstības kontrolpunktiem, kas izriet no obligātajām pārvaldības prasībām saistībā ar Nitrātu direktīvu, ir ietverti inspektoru kontrolsarakstā 3.1.12. jautājumā, kas sadalīts trīs apakšjautājumos.

“3.1.12. Vai kūtsmēsli (tostarp netīrs ūdens) ir izmantoti: 10 m attālumā no jebkura ūdensceļa, izņemot ezerus\*; 20 m attālumā no ezeriem; 50 m attālumā no urbuma, strauta vai akas; 250 m attālumā no urbuma, ko izmanto publiskai ūdensapgādei; 15 m attālumā no atklāta iekrituša vai karsta procesam pakļauta kaļķakmens elementa? (\*sk. norādījumus inspektoriem)

3.1.12.a. Vai kūtsmēsli (tostarp netīrs ūdens) ir izmantoti zālajos ar vidējo nogāzi lielāku par 15 % un uz jebkuras citas zemes ar vidējo nogāzi lielāku par 12 % 30 m attālumā no ezera vai 15 m attālumā no jebkura ūdensceļa, izņemot ezerus (\*sk. norādījumus inspektoriem)?

3.1.12.b. Vai ķīmiskais mēslošanas līdzeklis ir izmantots zālajos ar vidējo nogāzi lielāku par 15 % un uz jebkuras citas zemes ar vidējo nogāzi lielāku par 12 % 10 m attālumā no ezera vai 5 m attālumā no jebkura ūdensceļa (\*sk. norādījumus inspektoriem)?”

Avots: Ziemeļīrijas maksājumu aģentūra.

## 3. izcēlums

**KLP 2014.–2020. gada periodam izmaiņu ierobežotā ietekme uz kontrolsarakstiem, ko izmanto kontroles iestādes Apvienotajā Karalistē — Ziemeļīrijā**

Kontrolpunktu skaits pilnvērtīgai savstarpējās atbilstības pārbaudei bija 257 KLP līdz 2013. gadam un 249 KLP pēc 2014. gada.

Salīdzinot abus minētos periodus, ar laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem saistīto kontrolpunktu skaits ir palielinājies no 19 līdz 27.

Avots: Ziemeļīrijas maksājumu aģentūra.

## 47

Pārbaūžu uz vietas laikā ir jāpārbauda, vai izraudzītie lauksaimnieki ir izpildījuši visus pienākumus attiecībā uz laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standartiem un visas obligātās pārvaldības prasības. Kā minēts iepriekš, šīs pārbaudes nereti ietver simtiem kontrolpunktu, kuri iekļauti dažādos kontrolsarakstos. Pat tad, ja kontroles sistēmas būtu efektīvas, tiesiskais regulējums<sup>26</sup> nepieļauj mērķtiecīgāku, uz risku balstītu pieeju, kas paredzētu konkrētu noteikumu vai kontrolpunktu vairāk vai mazāk regulāras pārbaudes, ņemot vērā, piemēram, pārkāpumu līmeni, pārkāpumu iespējamību vai iespējamā pārkāpuma ietekmes apmēru.

26 Sk. 71. pantu Komisijas 2014. gada 17. jūlija Īstenošanas regulā (ES) Nr. 809/2014, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 piemēro attiecībā uz integrēto administrācijas un kontroles sistēmu, lauku attīstības pasākumiem un savstarpējo atbilstību.

## Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma samazināja administratīvo slogu, bet tas varētu ietekmēt savstarpējās atbilstības mērķu sasniegšanu dažās dalībvalstīs

### 48

Ar KLP 2014.–2020. gadam tika ieviesta mazo lauksaimnieku atbalsta shēma — vienkāršota tiešo maksājumu shēma, saskaņā ar kuru lauksaimniekiem, kas izlemj piedalīties šajā shēmā, piešķir tiešo atbalstu apmērā līdz 1250 EUR. Šo neobligāto shēmu ir izlēmušas īstenot 15 dalībvalstis. Šajās valstīs to lauksaimnieku skaits, kuri piedalās minētajā shēmā, svārstās no 3 % (Slovēnija) līdz 77 % (Malta). Komisija aprēķināja, ka kopumā ES līmenī mazo lauksaimnieku atbalsta shēma attiecas uz 4 % no kopējās lauksaimniecības platības.

### 49

Mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas saņēmējiem nepiemēro administratīvos sodus, ja viņi neizpilda savstarpējās atbilstības pienākumus<sup>27</sup>. Tādēļ viņiem nedraud KLP maksājumu samazināšana savstarpējās atbilstības noteikumu pārkāpuma dēļ. Šo atbrīvojumu no savstarpējās atbilstības pamato tas, ka "lauksaimniekiem, kuri ir (...) mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas dalībnieki, ir iespējams uzskatīt, ka savstarpējās atbilstības sistēmā ieguldītās pūles pārsniedz labumu, kāds rastos, noturot šos lauksaimniekus minētajā sistēmā"<sup>28</sup>.

### 50

Šis pasākums arī varētu samazināt savstarpējās atbilstības īstenošanas, pārvaldības un kontroles izmaksas — 10 no 12 maksājumu aģentūrām norādīja uz mazo lauksaimnieku atbalsta shēmu kā galveno ietaupījumu avotu, aplēšot, ka KLP 2014.–2020. gada periodam nodrošinās izmaksu samazinājumu. To norādīja arī maksājumu aģentūras trīs apmeklētajās dalībvalstīs.

### 51

Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma ir solis tādas vienkāršošanas virzienā, kas pārvaldes iestādes un lauksaimniekus atbrīvo no papildu slogiem, vienlaikus nodrošinot izmaksu ietaupījumus. Tomēr tās īstenošanā katras dalībvalsts līmenī ir jāvadās pēc nepieciešamības nodrošināt atbilstīgu līdzsvaru starp administratīvo vienkāršošanu un savstarpējās atbilstības un nozares tiesību aktu mērķu sasniegšanu. Dalībvalstīs vai reģionos pastāv atšķirības. Piemēram, Rumānijā mazie lauksaimnieki veido aptuveni 71 % no lauksaimniekiem un 16 % no kopējās platības, par ko iesniegti pieprasījumi. Savukārt Slovēnijā kopējais mazo lauksaimnieku skaits veido aptuveni 3 % un šajā shēmā ietvertā platība veido tikai 1 %.

27 Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 92. pantu.

28 Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 57. apsvērumu.

## 52

Lai gan Lietuva neīstenoja mazo lauksaimnieku atbalsta shēmu, tā piemēroja līdzīgus principus, atbrīvojot no konkrētu savstarpējās atbilstības noteikumu izpildes lauksaimniekus, kuri neatbilda noteiktām robežvērtībām. **4. izcēlumā** ir parādīti iespējamie riski, kas saistīti ar šādu vienkāršošanas pasākumu piemērošanu.

## 4. izcēlums

### Lauksaimnieku atbrīvojums Lietuvā no savstarpējās atbilstības pienākumiem, kas izriet no Nitrātu direktīvas

Lauksaimniekiem, kuru izmantotā lauksaimniecības zemes platība ir 10 vai mazāk hektāru, nav jādeklarē izmantoto mēslošanas līdzekļu līmenis. Šādi lauksaimnieki veido vairāk nekā 70 % no visiem lauksaimniekiem un izmanto 14 % no lauksaimniecības platības.

Tajā pašā laikā lauksaimniekiem, kas tur lauksaimniecības dzīvniekus, kuru skaits vienā vietā nepārsniedz 10 vienības, nav jāierīko attiecīgās kapacitātes kūtsmēslu krātuve. Šādi lauksaimnieki veido 87 % no visiem lauksaimniekiem, kas tur lauksaimniecības dzīvniekus, un to turēšanā ir 28 % no visiem lauksaimniecības dzīvniekiem.

Nitrātu direktīvas mērķis ir aizsargāt vidi un iedzīvotāju veselību. Lai gan robežvērtību izmantošana var samazināt birokrātiju mazākiem lauksaimniekiem, ievērojamas daļas lauksaimnieku zemes un/vai dzīvnieku izslēgšana no savstarpējās atbilstības pārbaudēm var negatīvi ietekmēt Nitrātu direktīvas mērķu sasniegšanu.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, 2015. gada pārskats, 7.10. izcēlums.

### Zaļās saimniekošanas dēļ tika ieviestas papildu pārbaudes saistībā ar obligātu videi nekaitīgu praksi

## 53

Viens no jaunās KLP mērķiem ir uzlabot ekoloģiskos rādītājus, paredzot tiešo maksājumu obligātu "zaļās saimniekošanas" komponentu, kas atbalstīs visā Savienībā īstenojamu klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi<sup>29</sup>. Šāda prakse ietver kultūraugu dažādošanu, ilggadīgo zālāju uzturēšanu un ekoloģiski nozīmīgu platību izveidošanu. Trīsdesmit procenti no valsts gada maksimālā apjoma ir jāizmaksā šāda zaļā maksājuma veidā par katru atbilstīgu hektāru<sup>30</sup>.

## 54

KLP 2014.–2020. gadam tika ieviests jauns zaļais maksājums. Zaļās saimniekošanas nosacījumi ir līdzīgi iepriekšējiem laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standartiem, kuri ietvēra tādu lauksaimniecības praksi kā, piemēram, augseku, pastāvīgo ganību aizsardzību vai ainavas elementu saglabāšanu. Tādējādi 2014.–2020. gada periodam ir divi papildinoši lauksaimniecības prakses kopumi, kam ir vienādi mērķi, proti, zemes uzturēšana un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība.

29 37. apsvēruma Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulā (ES) Nr. 1307/2013, ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 (OV L 347, 20.12.2013., 608. lpp.).

30 Regulas (ES) Nr. 1307/2013 47. pants.

### 55

Savā 2014. gada darbības pārskatā ĢD *AGRI* paskaidroja, ka abi šie obligātie instrumenti, proti, zaļā saimniekošana un labs lauksaimniecības un vides stāvoklis, palīdz sasniegt vienu un to pašu mērķi: tādējādi KLP spēs uzlabot savus ekoloģiskos raksturlielumus, nodrošinot, ka uz lielu daļu Eiropas lauksaimniecības platības attiecas savstarpējās atbilstības prasības, zaļās saimniekošanas pienākumi un agrovides saistības.

### 56

Pārbaudes uz vietas attiecībā uz zaļo saimniekošanu veic 5 % lauksaimnieku izlasei, pārbaudot atbilstības kritērijus saistībā ar tiešo maksājumu shēmām<sup>31</sup>, un tas notiek ārpus laba lauksaimniecības un vides stāvokļa kontroles regulējuma, kurš savukārt paredz pārbaudes lauksaimnieku izlasei 1 % apmērā no lauksaimniekiem, kam jāveic savstarpējās atbilstības pārbaudes<sup>32</sup>. Rezultātā atbilstība papildu obligātajai videi labvēlīgajai praksei tiek pārbaudīta saskaņā ar diviem atšķirīgiem regulējumiem.

### 57

Saskaņā ar zaļās saimniekošanas nosacījumiem lauksaimniekiem ir jāievēro pienākums vismaz 5 % lauku saimniecības aramzemes saglabāt kā ekoloģiski nozīmīgu platību Regula arī paredz, ka savstarpējās atbilstības aizsargātos elementus (piemēram, ainavas elementus vai buferjoslas) var ņemt vērā šīs saistības izpildē. Tādēļ to pārvalda saskaņā ar diviem atšķirīgiem noteikumu un pārbažu kopumiem.

### 58

Tādējādi pēc zaļās saimniekošanas ieviešanas tagad darbojas divas kontroles sistēmas, kas attiecas uz obligātu videi nekaitīgu praksi un kas viena otru papildina un veicina viena un tā paša mērķa sasniegšanu, proti, KLP ekoloģisko raksturlielumu uzlabošanu. Kaut gan savstarpējās atbilstības regulā ir teikts, ka dalībvalstis var izmantot esošās kontroles sistēmas, lai pārbaudītu savstarpējās atbilstības pienākumus<sup>33</sup>, dalībvalstu kontroles sistēmās pastāv neefektivitātes risks, kā arī papildu sloga iespējamība lauksaimniekiem.

31 Komisijas Regulas (ES) Nr. 809/2014 III sadaļa.

32 Komisijas Regulas (ES) Nr. 809/2014 V sadaļa.

33 Regulas (ES) Nr. 1306/2013 96. pants.

## Konkrētas izmaksas saistībā ar savstarpējās atbilstības ieviešanu nav pietiekamā mērā izteiktas skaitļos

### 59

Komisijai vajadzīgas uzticamas aplēses par savstarpējās atbilstības kopējām izmaksām, kurās apkopoti dati par galvenajām iesaistītajām ieinteresētajām personām (ES iestādēm, dalībvalstu pārvaldes un kontroles iestādēm un lauksaimniekiem) nolūkā nodrošināt sistēmas rentabilitāti.

### 60

ĢD *AGRI* ir aplēsis, ka lauksaimniecības izdevumu pārvaldības un kontroles kopējās izmaksas sasniedz gandrīz EUR 4 miljardus vai aptuveni 7 % no kopējā ES finansējuma<sup>34</sup>. Tomēr, ciktāl tas attiecas uz savstarpējo atbilstību, izmaksas nav izteiktas skaitļos un nav pieejamas uzticamas aplēses.

### 61

Dalībvalstu līmenī savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas prasības rada būtiskas izmaksas. Pirmkārt, pārbaudes ir vajadzīgas attiecībā uz labu lauksaimniecības un vides stāvokli, kas ir noteikumu papildu kopums, kurš piemērojams lauksaimniekiem, kas saņem KLP maksājumus. Otrkārt, saistībā ar obligātajām pārvaldības prasībām, kuru pamatā ir esošās direktīvas un regulas (nozāres tiesību akti)<sup>35</sup>, specializētām kontroles struktūrām ir jāpārbauda tik daudz lauksaimnieku, lai nodrošinātu atbilstību 1 % minimālajam kontroles līmenim, ko paredz savstarpējās atbilstības noteikumi, un jāsniedz papildu ziņojumi saistībā ar šīm pārbaudēm.

### 62

Lauku saimniecību līmenī obligāto pārvaldības prasību ieviešana noveda pie lielāka skaita administratīvo saistību lauksaimniekiem, piemēram, dokumentu uzskaites un līdzdalība savstarpējās atbilstības pārbaudēs<sup>36</sup>. Turklāt atbilstība laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem nozīmē izmaksas saistībā ar vajadzīgo lauksaimniecības praksi (darbaspēka izmaksas, kā arī tehnikas, degvielas un citu palīgmateriālu izmaksas), zaudētus ienākumus, jo laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi aizliedz vai pieprasa konkrētu praksi (piemēram, ražas samazināšanās), bet arī citas izmaksas, piemēram, trešo pušu pakalpojumu sniedzēju izmantošana (piemēram, konsultantus konkrētiem savstarpējās atbilstības jautājumiem).

### 63

ĢD *AGRI* pasūtītā ziņojumā<sup>37</sup>, ko publicēja 2014. gadā, novērtēja faktiskās izmaksas, ar ko ES lauksaimnieki saskaras, lai nodrošinātu atbilstību izraudzītiem tiesību aktiem vides, dzīvnieku labturības un pārtikas nekaitīguma jomās. Pētījums balstījās uz gadījuma izpētēm astoņās reprezentatīvākajās lauksaimniecības nozarēs ES. Tas sniedz priekšstatu par šādu prasību finansiālo ietekmi uz lauksaimniekiem (sk. **5. izcēlumu**, kur sniegts rezultātu kopsavilkums kviešu nozarē).

34 ĢD *AGRI* 2014. gada darbības pārskats.

35 Piemēram, Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīva 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti (OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 17. jūlija Regula (EK) Nr. 1760/2000, ar ko izveido liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un paredz liellopu gaļas un liellopu gaļas produktu marķēšanu, kā arī atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 820/97 (OV L 204, 11.8.2000., 1. lpp.).

36 Regulas (ES) Nr. 1306/2013 57. apsvērums: "Savstarpējās atbilstības sistēma nozīmē zināmus administratīvos ierobežojumus gan atbalsta saņēmējiem, gan valsts pārvaldes iestādēm, jo jānodrošina uzskaitē, jāveic pārbaudes un vajadzības gadījumā jāpiemēro sankcijas."

37 "Assessing farmers' cost of compliance with EU legislation in the fields of environment, animal welfare and food safety" [Novērtējums par izmaksām, ar ko lauksaimnieki saskaras, lai nodrošinātu atbilstību ES tiesību aktiem vides, dzīvnieku labturības un pārtikas nekaitīguma jomās] (*AGRI-2011-EVAL-08*). Pētījumu veica CRPA — Centro Ricerche Produzioni Animali (IT) sadarbībā ar TI — Tünen (Thünen) Lauksaimniecības ekonomikas institūtu (DE), IFCN — Starptautisko Lauksaimniecības salīdzinājumu tiklu piena produktu nozarē (DE) un UGHENT — Ģentes Universitāti (BE).

**Ietekme, ko uz ražošanas izmaksām kviešu nozarē rada atbilstības nodrošināšana konkrētām prasībām**

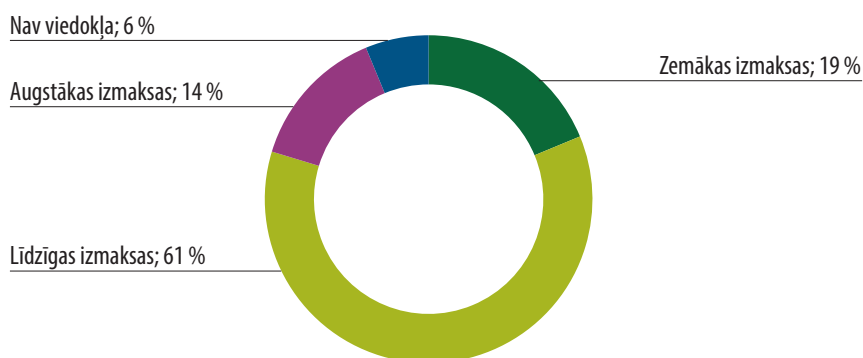
No visas savstarpējās atbilstības darbības jomas, kas bija piemērojama līdz 2013. gadam, kviešu nozares pētījumā ņēma vērā kopējo ietekmi, ko rada pieci obligāti laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi (minimālais augsnes pārklājums, zemes apsaimniekošana, buferjoslu izveide un nevēlamas veģetācijas izplatības novēršana, kā arī ainavas elementu saglabāšana), viens neobligāts laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījums (augseka) un tiesību akti, kuri ir pamatā divām obligātajām pārvaldības prasībām (Nitrātu direktīva un regula par augu aizsardzības līdzekļiem). Tāpat ņēma vērā vēl vienu prasību, kas neietilpst savstarpējās atbilstības darbības jomā, proti, Pesticīdu ilgtermiņa lietošanas direktīvu.

Pētījuma autori secināja, ka darbības, ko lauksaimnieki īsteno, lai nodrošinātu atbilstību iepriekš uzskaitītajiem noteikumiem, palielinātu ražošanas izmaksas, un šis sadārdzinājums būtu no 1,97 % Ungārijā līdz 3,42 % Dānijā.

**64**

Turklāt vairākums maksājumu aģentūru uzskata, ka izmaiņas KLP 2014.–2020. gadam, visticamāk, nenodrošinās izmaksu samazinājumu. Uz apsekojuma jautājumu, vai šīs izmaiņas nodrošinās zemākas, līdzīgas vai augstākas savstarpējās atbilstības īstenošanas, pārvaldības un kontroles izmaksas, maksājumu aģentūras atbildēja, kā norādīts turpmāk.

**Maksājumu aģentūru aplēses par ietekmi, ko savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēmām rada izmaiņas KLP 2014.–2020. gadam**



Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

## Pamats sodu aprēķināšanai lauksaimniekiem par savstarpējās atbilstības noteikumu pārkāpumiem Eiropas Savienībā nav pietiekami saskaņots

### 65

ES tiesību akti paredz, ka ir jāpiemēro administratīvais sods gadījumā, ja lauksaimnieks neievēro savstarpējās atbilstības noteikumus un ja neatbilstība izriet no rīcības vai bezdarbības, kas tieši attiecināma uz šo saņēmēju. Šādi sodi ir jānosaka, ievērojot proporcionalitātes principu (jānosaka pakāpes atkarībā no pieļautās neatbilstības smaguma<sup>38</sup> un jāaprēķina kā procentuāli izteikta daļa no KLP maksājuma), un jāpiemēro tikai tad, ja neatbilstība ir attiecināma uz lauksaimnieka rīcību, proti, vai nu nolaidīgu, vai tīšu rīcību.

### 66

Aprēķinot šos sodus, jāņem vērā atklātās neatbilstības nopietnība, apjoms, pārstāvība un atkārtotība. Tādas neatbilstības gadījumā, kuras iemesls ir nolaidība, maksimālais samazinājums nepārsniedz 5 %, bet atkārtotības gadījumā — 15 %. Tīšas neatbilstības gadījumā minimālais samazinājums ir 20 %, un tās rezultāts var būt pilnīga izslēgšana no vienas vai vairākām atbalsta shēmām vienu vai vairākus kalendāros gadus.

### 67

Palāta konstatēja, ka tīšas neatbilstības jēdziena praktiskā piemērošana dalībvalsts līmenī rada būtiskas neskaidrības. Maksājumu aģentūru un lauksaimnieku asociāciju pārstāvji trīs apmeklētajās dalībvalstīs norādīja, ka ir grūti pierādīt tīšu rīcību, ja vien lauksaimnieks netiek pieķerts rīcības īstenošanas brīdī.

### 68

Savstarpējās atbilstības kontroles statistikas datu pārskats liecina, ka dažas dalībvalstis ir stingrāk piemērojušas tīšas neatbilstības jēdzienu nekā citas, proti, 2011.–2014. gada periodā konkrētās dalībvalstīs sods par tīšiem pārkāpumiem netika piemērots nevienam lauksaimniekam (Čehijas Republikā, Bulgārijā) vai tika piemērots ļoti nedomājamam lauksaimniekam (Rumānijā, Portugālē, Ungārijā), savukārt citas dalībvalstis šo jēdzienu izmantoja daudz biežāk (Lietuva, Grieķija, Polija, Francija, Īrija).

38 35. apsvērums Komisijas 2014. gada 11. marta Deleģētajā regulā (ES) Nr. 640/2014, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 attiecībā uz integrēto administrācijas un kontroles sistēmu, maksājumu atteikšanas vai atsaukšanas nosacījumiem un administratīvajiem sodiem, kas piemērojami tiešo maksājumu, lauku attīstības atbalsta un savstarpējās atbilstības kontekstā (OVL 181, 20.6.2014., 48. lpp.).

69

Lai analizētu, kā dalībvalstis novērtē viena veida neatbilstības, maksājumu aģentūrām nosūtītajā apsekojumā bija divas gadījumu izpētes par obligāto pārvaldības prasību pārkāpumiem saistībā ar liellopu identifikāciju un reģistrāciju un Nitrātu direktīvu (gadījumu izpētes pilns teksts ir iekļauts **IV pielikumā**). Maksājumu aģentūrām lūdza kvantificēt sodu procentuālo apmēru, kas tiktu piemērots šajās divās gadījumu izpētēs. **6. izcēlumā** sniegts kopsavilkums par nosūtītajām gadījumu izpētēm un saņemtajām atbildēm.

6. izcēlums

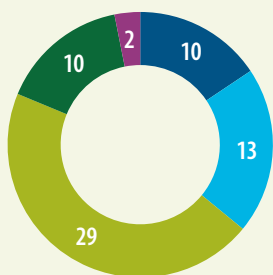
Gadījumu izpētes par dalībvalstīs piemērotajiem sodiem

Kopsavilkums par dalībvalstīm nosūtītajām gadījumu izpētēm

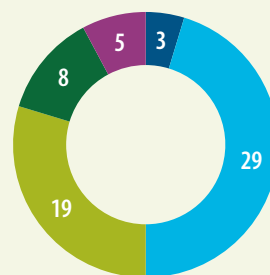
Kalendārā gada gaitā lauksaimnieks nosūtījis novēlotu paziņojumu par 20 liellopu reģistrāciju. Gada laikā lauksaimniekam vidēji bijuši 75 liellopi.

Pārbaužu uz vietas laikā inspektori ir aprēķinājuši, ka lauksaimnieka kūtsmēsļu krātuves kapacitāte ir par 10 % mazāka nekā paredzētais minimums.

Maksājumu aģentūru skaits, kas piemēro katru no iespējamajiem procentuālajiem samazinājumiem



■ 0% ■ 1% ■ 3% ■ 5% ■ Nav atbildes



■ 0% ■ 1% ■ 3% ■ 5% ■ Nav atbildes

“Nav atbildes” nozīmē, ka vairākas maksājumu aģentūras pārkāpumu nekvantificēja.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.



**70**

Tādējādi par vienu un to pašu pārkāpumu, proti, 20 liellopu novēlotu reģistrēšanu, gandrīz puse dalībvalstu piemērotu 3 % sodu, savukārt viena piektdaļa piemērotu 1 % sodu un pārējās — vai nu 0 %, vai 5 % samazinājumu. Par kūtsmēslu krātuves nepietiekamu kapacitāti gandrīz puse dalībvalstu piemērotu 1 % sodu, viena trešdaļa — 3 % sodu, savukārt viena sestdaļa dalībvalstu piemērotu vai nu 0 %, vai 5 % sodu.

**71**

Turklāt dalībvalstīs ievērojami atšķirās izpratne par pārkāpuma smagumu, tādējādi pastāv risks, ka līdzīgi gadījumi nesaņem vienādu attieksmi. Šo situāciju apstiprināja apmeklēto dalībvalstu ieviestie dažādie sankciju noteikumi, kā parādīts **7. izcēlumā**.

**7. izcēlums****Piemērs sodam par dzīvnieku novēlotu reģistrāciju**

Vācijā Šlēsvigas-Holšteinas maksājumu aģentūra ir noteikusi, ka par novēlotu reģistrāciju sods nav piemērojams, ja pārkāpumā iesaistīto liellopu skaits veido mazāk nekā 30 % no novietnē esošā liellopu kopējā skaita.

Savukārt Spānijā, Katalonijā, šāda robežvērtība nav noteikta.

## 72

Savstarpējā atbilstība ir piemērojama kopš 2005. gada un funkcionē kā mehānisms, lai sasaistītu vairākumu KLP maksājumu ar lauksaimnieku atbilstību noteikumiem, kas izriet no politikas virzieniem vides, sabiedrības veselības, dzīvnieku veselības, augu veselības un dzīvnieku labturības jomās. Savstarpējās atbilstības mērķiem bija jāuzlabo konsekvence starp KLP un minētajiem politikas virzieniem (un tādējādi jāreaģē uz sabiedrības priekšstatiem) un jāinformē lauksaimnieki, ka šie noteikumi ir jāievēro (un tādējādi jāveicina ilgtspējīgas lauksaimniecības attīstība). Šā ziņojuma mērķis ir novērtēt, cik efektīva ir savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēma un kā to varētu vēl vairāk vienkāršot, un, pamatojoties uz šīm atziņām, sniegt ieteikumus savstarpējās atbilstības īstenošanas uzlabošanai vidējā termiņā un ilgtermiņā.

## 73

Palāta secina, ka pieejamā informācija neļāva Komisijai pienācīgi novērtēt savstarpējās atbilstības efektivitāti. Neraugoties uz ieviestajām izmaiņām attiecībā uz KLP 2014.–2020. gadam, savstarpējās atbilstības pārvaldības un kontroles sistēmu ir iespējams vēl vairāk vienkāršot.

## 74

Palāta konstatēja, ka Komisijas izmantotie rezultatīvie rādītāji daļēji atspoguļoja savstarpējās atbilstības efektivitāti. Rādītājos netika ņemts vērā lauksaimnieku neatbilstības līmenis (18.–27. punkts).

### 1. ieteikums

---

Kā daļu no ietekmes novērtējuma KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāizskata, kā pilnveidot savu rādītāju kopumu, lai novērtētu savstarpējās atbilstības darbību, un kā šajos rādītājos ņemt vērā lauksaimnieku atbilstības līmeņus savstarpējās atbilstības noteikumiem.

### 75

Likumdevēja iestāde izstrādāja ES regulējumu attiecībā uz savstarpējo atbilstību. Komisija ir atbildīga par tās īstenošanas uzraudzību. Dalībvalstis ES noteikumus interpretēja lauksaimniekiem piemērojamās saistībās un pārbaudīja, vai šīs saistības tiek ievērotas. Tomēr ceturtdaļa lauksaimnieku, kam 2011.–2014. finanšu gadā veica pārbaudes uz vietas, bija pārkāpuši vismaz vienu no noteikumiem, neraugoties uz to, ka savstarpējās atbilstības pamatā esošais mērķis bija nodrošināt KLP atbilstību šādiem noteikumiem. Komisija neanalizēja pārkāpumu iemeslus un veidus, kā tos risināt (28.–36. punkts).

### 2. ieteikums

---

Komisijai jau tagad ir jāuzlabo informācijas apmaiņa ar attiecīgajiem dienestiem par pārkāpumiem saistībā ar savstarpējo atbilstību, lai tiem palīdzētu noteikt pārkāpumu iemeslus un veikt atbilstīgus pasākumus to risināšanai.

### 76

KLP izmaiņas 2014.–2020. gadam nedaudz samazināja savstarpējās atbilstības noteikumu skaitu, atceļot prasības, kas nebija pietiekami aktuālas lauksaimnieciskai darbībai. Tomēr kontroles procedūras joprojām ir sarežģītas. Pat tad, ja kontroles sistēmas būtu efektīvas, tiesiskais regulējums nepieļauj mērķtiecīgāku, uz risku balstītu pieeju, kas paredzētu konkrētu noteikumu vai kontrolpunktu vairāk vai mazāk regulāras pārbaudes, ņemot vērā, piemēram, pārkāpumu līmeni, pārkāpumu iespējamību vai iespējamā pārkāpuma ietekmes apmēru. Ir jāpanāk līdzsvars starp vienkāršošanas pasākumiem, piemēram, mazo lauksaimnieku atbalsta shēmu, kas pārvaldes iestādes un lauksaimniekus atbrīvo no papildu slogiem, un nepieciešamību sasniegt savstarpējās atbilstības mērķus (41.–52. punkts).

### 3. ieteikums

---

Attiecībā uz KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāierosina to noteikumu pielāgošana, kuri attiecas uz savstarpējās atbilstības pārbaudēm uz vietas. Tas ļautu efektīvāk pievērsties galvenajiem kontrolpunktiem.

### 77

KLP 2014.–2020. gadam tika ieviests jauns zaļais maksājums. Zaļās saimniekošanas nosacījumi ir līdzīgi iepriekšējiem laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standartiem, kuri ietvēra tādu lauksaimniecības praksi kā, piemēram, augseku, pastāvīgo ganību aizsardzību vai ainavas elementu saglabāšanu. Rezultātā pašlaik ir divi papildinoši lauksaimniecības prakses kopumi, kam ir vienādi mērķi, proti, zemes uzturēšana un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība. Neraugoties uz savstarpējo līdzību, obligāto labu lauksaimniecības un vides stāvokli un zaļās saimniekošanas noteikumus pārbauda saskaņā ar divām atšķirīgām kontroles sistēmām. Tas var novest pie kontroles sistēmu neefektivitātes un papildu administratīvā sloga (53.–58. punkts).

### 4. ieteikums

---

Kā daļu no ietekmes novērtējuma KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāanalizē pieredze, kas gūta situācijā, kad darbojas divas sistēmas ar līdzīgiem vides mērķiem (laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti un zaļā saimniekošana), lai veicinātu turpmāku to savstarpējo sinerģiju. Šajā analizē ir jāņem vērā tādi kritēriji kā standartu ietekme uz vidi un lauksaimnieku atbilstības vēsturiskais līmenis.

### 78

Savstarpējās atbilstības sistēmas īstenošanas izmaksas nav pietiekamā mērā izteiktas skaitļos. Tomēr ir jānovērtē savstarpējās atbilstības kopējās izmaksas ES, dalībvalstu un lauksaimnieku līmenī, lai izstrādātu un īsteno rentablu politiku. Šim aprēķinam jāsniedz nozīmīgs ieguldījums jebkādu politikas izmaiņu izstrādē, lai nodrošinātu, ka, cenšoties sasniegt plānotos rezultātus, nerodas nesamērīgas izmaksas, vai ka tiek apsvērti alternatīvi instrumenti, kas sniegtu labāku izmaksu un ieguvumu attiecību (59.–64. punkts).

### 5. ieteikums

---

Pēc ziņojuma par KLP darbību, kas gaidāms 2018. gada beigās, Komisijai ir jāizstrādā metodika, lai noteiktu savstarpējās atbilstības izmaksas.

### 79

Sodus par neatbilstību aprēķina, pamatojoties uz atklātās neatbilstības nopietnību, apjomu, pastāvību un atkārtošanos, kā arī atkarībā no tā, vai lauksaimnieks noteikumus pārkāpis nolaidīgas vai tīšas rīcības dēļ. Praksē Palāta novēroja, ka starp dalībvalstīm ievērojami atšķiras sodu piemērošana (65.–71. punkts).

### 6. ieteikums

---

Attiecībā uz KLP periodam pēc 2020. gada Komisijai ir jāsekmē sodu saskaņotāka piemērošana ES līmenī, sniedzot skaidrākus norādījumus par nopietnības, apjoma, pastāvības, atkārtošanās un tišuma jēdzieniem.

Šo ziņojumu 2016. gada 7. septembra sēdē Luksemburgā pieņēma Revīzijas palātas I apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Phil WYNN OWEN*.

Revīzijas palātas vārdā –



*priekšsēdētājs*

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

## Savstarpējās atbilstības noteikumu darbības joma saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1306/2013 II pielikumu

L 347/602

LV

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

20.12.2013.

### II PIELIKUMS

#### SAVSTARPĒJĀS ATBILSTĪBAS NOTEIKUMI SASKAŅĀ AR 93. PANTU

SMR: Tiesību aktos paredzētās apsaimniekošanas prasības

LLVA – Standarti zemes labu lauksaimniecības un vides apstākļu nodrošināšanai

Joma	Galvenais jautājums	Prasības un standarti		
Vide, klimata pārmaiņas, zemes labi lauksaimniecības apstākļi	Ūdens resursi	SMR 1	Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes nitrāti (OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.)	4. un 5. pants
		LLVA 1	Bufērjoslu izveide gar ūdensteci (1)	
		LLVA 2	Ja apūdeņošanā lietotā ūdens izmantošanai nepieciešama atļauja, – atļauju procedūru ievērošana	
		LLVA 3	Gruntsūdeņu aizsardzība pret piesārņojumu – aizliegums veikt tiešu nopludināšanu gruntsūdeņos un pasākumi gruntsūdeņu netiešā piesārņojuma novēršanai, kas rodas, nopludinot zemē Direktīvas 80/68/EEK pielikumā minētās bīstamas vielas un tām iesūcoties zemē; šeit domāta tā minētās direktīvas versija, kas ir spēkā tās spēkā esamības pēdējā dienā, ciktāl tas attiecas uz lauksaimnieciskām darbībām	
	Augsne un oglekļa krāja	LLVA 4	Minimālais augsnes segums	
		LLVA 5	Minimāla tādas zemes apsaimniekošana, kurā tiek ņemti vērā vietai specifiskie apstākļi, lai ierobežotu eroziju	
		LLVA 6	Augsnes organisko vielu saturs saglabāšana, izmantojot atbilstīgas metodes, tostarp aizliegums dedzināt aramās rugaines, izņemot fitosanitāru apsvērumu dēļ (2)	
	Bioloģiskā daudzveidība	SMR 2	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.)	3. panta 1. punkts, 3. panta 2. punkta b) apakš-punkts, 4. panta 1., 2. un 4. punkts
		SMR 3	Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.)	6. panta 1. un 2. punkts
	Ainava, minimālais apsaimniekošanas līmenis	LLVA 7	Ainavas īpašību, tostarp attiecīgos gadījumos dzīvzogu, diķu, grāvju, rindās, grupās vai atsevišķi augošu koku, laukmaļu un terašu saglabāšana, tostarp aizliegums griezt dzīvzogu un cirst kokus putnu vairošanās un ligzdošanas sezonā, un iespējamie pasākumi invazīvo augu sugu izplatības novēršanai.	
Sabiedrības veselība, dzīvnieku veselība un augu veselība	Pārtikas nekaitīgums	SMR 4	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.)	14. un 15. pants, 17. panta 1. punkts (3) un 18., 19. un 20. punkts

20.12.2013.

LV

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

L 347/603

Joma	Galvenais jautājums	Prasības un standarti		
		SMR 5	Padomes Direktīva 96/22/EK (1996. gada 29. aprīlis) par noteiktu hormonālas vai tirostatiskas iedarbības vielu un beta-agonistu lietošanas aizliegumu lopkopībā, un ar ko atceļ Direktīvas 81/602/EEK, 88/146/EEK un 88/299/EEK (OV L 125, 23.5.1996., 3. lpp.)	3. panta a), b), d) un e) apakš-punkts un 4., 5. un 7. pants
	Dzīvnieku identifikācija un reģistrācija	SMR 6	Padomes Direktīva 2008/71/EK (2008. gada 15. jūlijs) par cūku identificēšanu un reģistrēšanu (OV L 213, 8.8.2005., 31. lpp.).	3., 4. un 5. pants
		SMR 7	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1760/2000 (2000. gada 17. jūlijs), ar ko izveido liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un paredz liellopu gaļas un liellopu gaļas produktu marķēšanu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 820/97 (OV L 204, 11.8.2000., 1. lpp.)	4. un 7. pants
		SMR 8	Padomes Regula (EK) Nr. 21/2004 (2003. gada 17. decembris), ar ko izveido aitu un kazu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un ar ko groza Regulu (EK) nr. 1782/2003 un Direktīvas 92/102/EEK un 64/432/EEK (OV L 5, 9.1.2004., 8. lpp.)	3., 4. un 5. pants
	Dzīvnieku slimības	SMR 9	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 999/2001 (2001. gada 22. maijs), ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai (OV L 147, 31.5.2001., 1. lpp.)	7., 11., 12., 13. un 15. pants
	Augu aizsardzības līdzekļi	SMR 10	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp.)	55. pants, pirmais un otrais teikums
Dzīvnieku labturība	Dzīvnieku labturība	SMR 11	Padomes Direktīva 2008/119/EK (2008. gada 18. decembris), ar ko nosaka obligātos standartus teļu aizsardzībai (OV L 10, 15.1.2009., 7. lpp.)	3. un 4. pants
		SMR 12	Padomes Direktīva 2008/120/EK (2008. gada 18. decembris), ar kuru nosaka minimālos standartus cūku aizsardzībai (OV L 47, 18.2.2009., 5. lpp.)	3. pants un 4. pants
		SMR 13	Padomes Direktīva 98/58/EK (1998. gada 20. jūlijs) par lauksaimniecībā izmantojamo dzīvnieku aizsardzību (OV L 221, 8.8.1998., 23. lpp.)	4. pants

(<sup>1</sup>) LLVA buferjoslās gan iekšpusē, gan ārpus tām jāievēro jutīgi apgabali, kas noteikti atbilstīgi Direktīvas 91/676/EEK 3. panta 2. punktam, vismaz prasības saistībā ar nosacījumiem mēslojuma iestrādāšanai zemē tuvu ūdenstecēm, kā minēts Direktīvas 91/676/EEK II pielikuma A punkta 4. apakšpunktā, kas jāpiemēro saskaņā ar dalībvalstu rīcības programmām, kuras noteiktas saskaņā ar Direktīvas 91/676/EEK 5. panta 4. punktu.

(<sup>2</sup>) Šo prasību var ierobežot ar vispārēju aizliegumu dedzināt aramās rugaines, bet dalībvalsts var pieņemt lēmumu noteikt papildu prasības.

(<sup>3</sup>) Ko īsteno jo īpaši ar:

- Regulas (EK) Nr. 470/2009 14. pantu un Regulas (EK) Nr. 37/2010 pielikumu;
- Regulu (EK) Nr. 852/2004: 4. panta 1. punkts un I pielikuma A daļa (II iedaļas 4. punkta g), h), j) apakšpunkts, 5. punkta f), h) apakšpunkts, 6. punkts; III iedaļas 8. punkta a), b), d), e) apakšpunkts, 9. punkta a), c) apakšpunkts;
- Regulu (EK) Nr. 853/2004: 3. panta 1. punkts un III pielikuma IX sadaļas 1. nodaļa (I iedaļas 1. punkta b), c), d), e) apakšpunkts; I iedaļas 2. punkta a) apakšpunkta i), ii), iii) punkts, b) apakšpunkta i), ii) punkts, c) apakšpunkts; I iedaļas 3. punkts; I iedaļas 4. punkts; I iedaļas 5. punkts; II iedaļas A apakšiedaļas 1., 2., 3., 4. punkts; II iedaļas B apakšiedaļas 1. punkta a), d) apakšpunkts, 2. punkts, 4. punkta a), b) apakšpunkts, III pielikuma X sadaļas 1. nodaļas 1. punkts;
- Regulu (EK) Nr. 183/2005: 5. panta 1. punkts un I pielikuma A daļa (I iedaļas 4. punkta e), g) apakšpunkts; II iedaļas 2. punkta a), b), e) apakšpunkts, 5. panta 5. punkts un III pielikums (1., 2. punkts), 5. panta 6. punkts, un
- Regulu (EK) Nr. 396/2005: 18. pants

## Galvenās izmaiņas savstarpējās atbilstības noteikumu darbības jomā saistībā ar KLP 2014.–2020. gadam

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 93. pantu un II pielikumu noteikumi tika sagrupēti vienotā sarakstā ar 13 obligātajām pārvaldības prasībām un septiņiem laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem. Galvenās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem tiesību aktiem un Komisijas sniegto pamatojumu ir šādas:

- septiņu neobligāto laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumu izslēgšana (lai veicinātu laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumu vienmērīgāku īstenošanu dalībvalstīs);
- obligāto pārvaldības prasību par notekūdeņu dūņām izslēgšana (prasības, ko parasti piemēro kanalizācijas uzņēmumiem, nevis lauksaimniekiem);
- trīs obligāto pārvaldības prasību par dzīvnieku slimību paziņošanu izslēgšana (sistemātiskās savstarpējās atbilstības pārbaudes nebija piemērotas ārkārtas saslimšanas gadījumiem);
- divu obligāto pārvaldības prasību par savvaļas putnu un dabisko dzīvotņu aizsardzību darbības jomas sašaurināšana (pārkāpumus varēja atklāt tikai tad, ja lauksaimniekus pieķēra rīcības īstenošanas brīdī; savstarpējās atbilstības kontrole, kas pēc būtības ir sistemātiska, nebija piemērota šādam pārkāpumam);
- obligātās pārvaldības prasības par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu pārveide jaunā laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumā;
- laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarta par pastāvīgajām ganībām pārveide vienā no trim zaļā maksājuma praksēm;
- laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarts par nevēlamas veģētācijas izplatības novēršanu ir kļuvis par atbilstības kritēriju tiešo maksājumu pamata shēmā.



### leinteresētās personas norāda, ka ir vajadzīga turpmāka vienkāršošana

Maksājumu aģentūru direktoru 38. konferencē, kas notika Luksemburgā 2015. gada novembrī, *ad-hoc* darba grupa "Vienkāršošana — savstarpējā atbilstība" secināja, ka ilgtermiņā "ir jāpārstrādā un jāvienkāršo" savstarpējās atbilstības sistēma, kas paredzēta KLP periodam pēc 2020. gada. Tika noteiktas šādas trīs prioritārās jomas:

- pārbaudes uz vietas attiecināt tikai uz aktuālu, objektīvi kontrolējamu savstarpējo atbilstību, ko var piemērot tā, lai nodrošinātu pilnīgu juridisko noteiktību;
- pārliecināties, ka savstarpējās atbilstības noteikumi ir aktuāli, ņemot vērā to nozīmi lauksaimniecības nozarei, skarto lauksaimnieku skaitu, saistītās darbības biežumu un juridiskās noteiktības sarežģītumus konkrētu noteikumu pārbaudēs;
- izslēgt vispārējo noteikumu par samazinājumiem tīšas neatbilstības gadījumā un ieviest samērīgākus noteikumus par samazinājumiem un sodiem.

Viens no Palātas apsekojuma jautājumiem bez atbilžu variantiem bija lūgums ierosināt trīs galvenos pasākumus, kas varētu palīdzēt vienkāršot savstarpējās atbilstības sistēmu un/vai padarīt to efektīvāku. Maksājumu aģentūru visbiežāk minētie priekšlikumi (minēšanas biežuma secībā) bija šādi:

- savstarpējās atbilstības prasību skaita samazināšana, koncentrējot uzmanību uz tiem pasākumiem, ko uzskata par vissvarīgākajiem un kas ir nepārprotami aktuāli lauksaimniecības darbībai;
- sankciju sistēmas izmaiņas, piemēram, izslēgt tīšas neatbilstības jēdzienu; paredzēt pielaidi pirms neatbilstības noteikšanas (piemēram, ja ir runa par dzīvnieku reģistrāciju un identifikāciju); vienkāršot samazinājumu un sodu aprēķināšanas metodi (kas pašlaik balstās uz apjoma, nopietnības un pastāvības jēdzieniem);
- pārbaūžu uz vietas apmēra samazināšana: veikt pārbaudes uz izlases pamata, piemēram, lauku saimniecībās ar lieliem ganāmpulkiem, koncentrēt pārbaudes uz riskantākajām jomām ar zemākiem pārbaudes līmeņiem attiecībā uz standartiem, kam atklāj nebūtiskus neatbilstības līmeņus, izslēgt tos kontrolpunktus, ko nevar vienmēr uzticami pārbaudīt uz vietas.

Turklāt apsekojumā ietvertās lauksaimnieku padomdevējas struktūras arī ierosināja sniegt lauksaimniekiem plašāku palīdzību, piemēram, nodrošinot apmācību par ierakstu veikšanu, publicējot praktiskus norādījumus un rokasgrāmatas, sniedzot vieglāk uztveramu informāciju, rīkojot kampaņas par savstarpējās atbilstības pozitīvo ietekmi uz vidi, pārtikas nekaitīgumu un dzīvnieku labturību.

Arī lauksaimnieku asociācijas, ar kurām Palāta tikās trīs dalībvalstīs, norādīja uz līdzīgām vienkāršošanas prioritātēm: savstarpējās atbilstības noteikumu skaita samazināšana, sankciju sistēmas izmaiņas (tīšas rīcības jēdziena izslēgšana, lielāka pielaide un sodu aprēķināšanas metodikas vienkāršošana), kā arī mērķtiecīgākas to lauksaimnieku pārbaudes, kuri rada vislielākos riskus.

## Maksājumu aģentūrām nosūtītajā aptaujā iekļautās gadījumu izpētes

Lauksaimnieks XY tika nejaušas izlases veidā izraudzīts savstarpējās atbilstības pārbaudei uz vietas saistībā ar 7. OPP attiecībā uz 2014. pieprasījumu gadu. Iepriekšējos trīs gados viņš netika izraudzīts pārbaudēm uz vietas. Lauksaimnieks iesniedza pieprasījumu attiecībā uz 2014. gadu un deklarēja 70 ha un 80 liellopus. Kopējā tiešo maksājumu summa, ko viņš ir tiesīgs saņemt, ir 25 000 EUR.

Pārbaudot uz vietas, inspektors pārbaudīja saimniecības dzīvnieku reģistru un apliecinātos dokumentus saistībā ar deklarāciju un dzīvnieku reģistrāciju (dzimšana/nāve). Inspektori konstatēja, ka 20 dzīvnieki bija reģistrēti pēc 7 dienu termiņa (periods svārstījās no 8 līdz 20 dienām). 2014. kalendārā gada laikā lauksaimnieks turēja vidēji 75 dzīvniekus.

Inspektori atklāja arī to, ka 2013. gada laikā pēc 7 dienu termiņa viņš bija deklarējis 10 dzīvniekus. 2013. kalendārā gada laikā lauksaimnieks turēja vidēji 70 dzīvniekus. Lūdzu, norādiet, vai jūsu būtu piemērojuši sodu par 2014. pieprasījumu gadu. Ja būtu, lūdzu, norādiet naudas soda procentuālo apmēru saskaņā ar valsts un/vai reģionālajiem tiesību aktiem un normatīviem. Ja atbilde ir "nē", lūdzu, norādiet "sods netiek piemērots".

Lauksaimnieks WZ tika nejaušas izlases veidā izraudzīts savstarpējās atbilstības pārbaudei uz vietas saistībā ar 4. OPP attiecībā uz 2014. pieprasījumu gadu. Iepriekšējos trīs gados viņš netika izraudzīts pārbaudēm uz vietas.

Pārbaudītajam lauksaimniekam pieder 964,35 ha un 145 liellopi, un šis dzīvnieku skaits nozīmē, ka viņam nepieciešama kūtsmēslu krātuve ar 4 400 m<sup>3</sup> tilpumu (6 mēnešu laikā saražotu mēslu uzglabāšanai). Pārbaudot uz vietas, inspektori atklāja, ka saskaņā ar viņu aprēķiniem krātuves tilpums bija par 10 % mazāks, nekā vajadzīgs.

Lūdzu, norādiet, vai jūsu būtu piemērojuši sodu par 2014. pieprasījumu gadu. Ja būtu, lūdzu, norādiet naudas soda procentuālo apmēru saskaņā ar valsts un/vai reģionālajiem tiesību aktiem un normatīviem. Ja atbilde ir "nē", lūdzu, norādiet "sods netiek piemērots".

## Kopsavilkums

### II

Aprakstot savstarpējās atbilstības sistēmu, ir skaidri jānorāda, ka attiecībā uz *SMR* šie savstarpējā atbilstībā ietvertie pamatnoteikumi tā vai citādi jau tiek piemēroti dalībvalstīs pārklājošos nozaru tiesību aktu dēļ.

### III

Savstarpējās atbilstības darbības jomas pārskatīšana un vienkāršošana, kas notiek pastāvīgi kopš 2005. gada, ir sniegsi turpmāk minētos rezultātus.

Laikposmā no 2005. līdz 2013. gadam tika vienkāršotas kontroles procedūras, ieviešot noteikumus par kontroles intensitātes saskaņošanu, iepriekšēju paziņojumu par pārbaudēm uz vietas, to laika grafiku un ietveramajiem elementiem, kā arī kontroles paraugu atlasī.

Turklāt pēdējā KLP reformā tika samazināts *SMR* skaits no 18 līdz 13, bet LLVA standartu skaits tika samazināts no 15 līdz 7. Savstarpējās atbilstības darbības jomā ietvertās saistības tika pārskatītas atkarībā no tā, vai tās bija kontrolējamas, tieši attiecināmas uz lauksaimniekiem (nevis dalībvalstīm) un saistītas ar lauksaimniecības darbību.

Komisija uzskata, ka vienkāršošanā jau ir ielikts tik daudz pūļu, ka ir maz iespējams sasniegt vēl lielāku vienkāršošanu, neapdraudot, piemēram, savstarpējās atbilstības vides mērķus.

### IV

Komisija uzskata, ka darbības rādītāji, ko izmanto, lai izmērītu, cik efektīvi tiek sasniegti savstarpējās atbilstības mērķi, ir piemērotākie, pamatojoties uz pieejamo informāciju. Savstarpējās atbilstības mērķiem ir jāveicina ilgtspējīga lauksaimniecības attīstība, palielinot lauksaimnieku izpratni un padarot KLP atbilstīgāku tam, ko gaida sabiedrība. LLVA mērķiem ir jāpalīdz novērst augsnes eroziju, saglabājot augsnes organiskās vielas un augsnes struktūru, nodrošinot minimālu uzturēšanas līmeni, nepieļaujot dzīvotņu pasliktināšanos un aizsargājot un apsaimniekojot ūdens resursus. Šajā ziņā savstarpējā atbilstība nav tādas citas politikas īstenošanas rīks, kurai ir savi mērķi.

Pārkaupumu iemeslu analīze tiek veikta saistībā ar nozares tiesību aktu īstenošanu. Tomēr savstarpējā atbilstība un saimniecību konsultatīvā sistēma ir svarīgas, nosakot pārkaupumu iemeslus.

### VI

Vides mērķi (piemēram, zemes uzturēšana un bioloģiskā daudzveidība) tiek pildīti ne tikai ar zaļināšanas maksājumiem un LLVA standartiem, bet arī ar II pīlāra vides un klimata pasākumiem, kā arī tiesību aktiem vides jomā. Tomēr šo dažādo instrumentu būtība, pamatojums un funkcijas atšķiras un cits citu papildina. To papildināmība ir atainota SWD(2016) 218 *final* 1. attēlā.

Gan zaļināšanas noteikumus, gan LLVA pārvalda Integrētajā administrācijas un kontroles sistēmā (IAKS), un tas nodrošina resursu izmantošanu labākajā veidā. Tomēr ir iemesli, kāpēc LLVA un zaļināšana ne vienmēr ir jāpārbauda kopā. Tā kā zaļināšana ir atbilstības kritērijs, to kontrolē *ex ante* administratīvās pārbaudēs un pārbaudēs uz vietas pie 5 % atbalsta saņēmēju. LLVA pārbauda saskaņā ar savstarpējo atbilstību, ko pārvalda atšķirīgi no attiecināmības prasībām.

### VII

SMR izriet no nozares tiesību aktiem, un dalībvalstis var izmantot savas pašreizējās administrācijas un kontroles sistēmas (Regulas (ES) Nr. 1306/2013 96. pants). Tādējādi pašreizējās kontroles sistēmas var sinerģiski izmantot savstarpējās atbildības kontroles sistēmā. LLVA nedrīkst ietvert arī lielas izmaksas lauksaimniekiem, jo tie ir paredzēti kā pamata standarti. To kontroles izmaksas sedz IAKS, ko izmanto arī citiem KLP instrumentiem.

Komisija savā 2014. gada darbības pārskatā aprēķināja kopējās ar kontroli dalībvalstīs saistītās izmaksas, ņemot vērā to, ka "ex post kontroles atturošā iedarbība" (piemēram, savstarpējā atbildība) "sniedz arī tādus labumus, ko nevar aprēķināt".

### VIII

Kaut arī pamatprogrammu nosaka ES līmenī, saimniecību saistības saskaņā ar SMR un LLVA lielā mērā nosaka dalībvalstis, ņemot vērā problēmas un lauksaimniecības struktūras valsts vai reģionālos apstākļos. Šajā saistībā ir svarīgi, ka īstenošanas daļa tiek atstāta dalībvalstu ziņā, lai aprēķinātu soda naudu par katru no šīm saimniecību saistībām. ES regulā ir noteikts princips, ka sankcijas aprēķina katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā noteiktās neatbildības smagumu, apjomu, pastāvīgumu, atkārtotās biežumu vai tīšumu. Šo principu saskaņotu īstenošanu dalībvalstīs jo īpaši nodrošina Komisijas veiktās revīzijas. Ja konkrētā dalībvalstī tiek atklātas nepilnības šajā saistībā, tiek veikta atbilstoša pēcpārbaude, noskaidrojot grāmatojumus.

### IX Pirmais ievilkums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

### IX Otrais ievilkums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

### IX Trešais ievilkums

Komisija nepiekrīt šim ieteikumam. Revīzijas palātas ieteikums nevienkāršotu savstarpējo atbildību, bet *de facto* samazinātu tās darbības jomu. Savstarpējās atbildības darbības jomas vienkāršošana jau ir veikta iepriekš vairākas reizes. Turklāt tagad dalībvalstīm ir plašas iespējas ņemt vērā risku, atlasot kontroles paraugus, un optimizēt savas kontroles sistēmas. Komisija uzskata, ka šis ieteikums varētu pavājināt noteikumus par pārbaudēm uz vietas, tādējādi mazinot savstarpējās atbildības efektivitāti.

### IX Ceturtais ievilkums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

## Komisijas atbilde

### IX Piektais ievilkums

Komisija daļēji piekrīt šim ieteikumam. Šī ieteikuma īstenošana būs atkarīga no plānotā pētījuma par administratīvo slogu iznākuma. Savstarpējās atbilstības administratīvās izmaksas jāskata saistībā ar neatbilstības izmaksām sabiedrībai, valsts finansēm un videi un ar savstarpējās atbilstības iespējamajiem ieguvumiem.

### IX Sestais ievilkums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija plāno organizēt paraugprakses apmaiņu par šiem jautājumiem.

## Ievads

### 06

Nozares tiesību aktus piemēroja dalībvalstīs vēl pirms tam, kad tika ieviesta savstarpējā atbilstība.

### 09

Komisija īstenoja visus Revīzijas palātas īpašajā ziņojumā 8/2008 minētos ieteikumus, kuriem tā piekrita.

### 10

Tika īstenotas pārmaiņas 2014.–2020. gadam, un savstarpējās atbilstības sistēmā tika veiktas būtiskas izmaiņas pēdējā KLP reformā.

### 10 Otrais ievilkums

Savstarpējās atbilstības darbības jomā ietvertās saistības tika pārskatītas atkarībā no tā, vai tās bija kontrolējamas, tieši attiecināmas uz lauksaimniekiem (nevis dalībvalstīm) un saistītas ar lauksaimniecības darbību.

## Apsvērumi

### Komisijas kopīga atbilde par 18.–21. punktu

Savstarpējās atbilstības mērķiem ir jāpalīdz attīstīt ilgtspējīgu lauksaimniecību, padarīt KLP atbilstošāku tam, ko gaida sabiedrība, un novērst augsnes eroziju, saglabājot augsnes organiskās vielas un augsnes struktūru, nodrošinot minimālu uzturēšanas līmeni, nepieļaujot dzīvotņu pasliktināšanos un aizsargājot un apsaimniekojot ūdens resursus. Savstarpējā atbilstība nav rīks citas politikas īstenošanai. Jau, ieviešot savstarpējo atbilstību, tika paskaidrots, ka savstarpējā atbilstība nav attiecināmības noteikums (skatīt Prezidentūras 2003. gada 26. jūnija kompromisu). Tā darbojas netieši, palielinot atbalsta saņēmēju izpratni. Nevis savstarpējās atbilstības, bet pamatā esošās nozares politikas uzdevums ir noteikt un risināt iemeslus, kāpēc lauksaimnieki nepilda nozares tiesību aktus, pamatojoties uz kuriem ir noteiktas *SMR*.

Turklāt saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 II pielikumu tikai atlasīti nozaru tiesību aktu panti vai punkti varētu būt svarīgi šādā analizē, kurā ir jāņem vērā politikas plašāka darbības joma.

Attiecībā uz tiesību aktiem vides jomā ir izstrādāti konkrēti darbības rādītāji katrai nozares direktīvai, uz kuru attiecas *SMR*, un rādītāji ir izstrādāti kā daļa no ES Augsnes stratēģijas. Savstarpējās atbilstības darbības jomā ietvertās vides stāvokļa tendences saskaņā ar informāciju, kas jāiesniedz pārskatos atbilstoši direktīvām, ir saistītas ar šo direktīvu noteikumu īstenošanu.

ES līmenī papildus savstarpējai atbilstībai politikas ciklā katrs KLP pasākums, ar ietekmi uz budžetu vai bez tās, tiek pastāvīgi vērtēts. Katrā nozares direktīvā, uz kuru attiecas *SMR*, ir iekļauti konkrēti darbības rādītāji, un, piemēram, rādītājus izstrādā saskaņā ar augsnes politiku.

### 22

Komisija uzskata, ka rezultāta rādītājs "KLP maksājumu procentuālais daudzums, uz kuru attiecas savstarpējā atbilstība" ataino savstarpējās atbilstības ietekmi uz lauksaimniecībā nodarbinātajām personām. Patiešām, jo lielāks ir to maksājumu daudzums, uz kuriem attiecas savstarpējā atbilstība, jo lielāka ir iespējamo pārkāpumu finansiālā ietekme uz katru atsevišķu lauksaimnieku, kas palielina lauksaimnieku izpratni par to, ka noteikumi ir jāievēro. Savstarpējā atbilstība ir palielinājusi lauksaimnieku izpratni un ir veicinājusi dažas izmaiņas lauksaimniecības praksē.

### 24

Komisija uzskata, ka rezultāta rādītājs "Sabiedrības paustais viedoklis par savstarpējo atbilstību" ataino to, cik lielā mērā savstarpējā atbilstība saskan ar to, ko gaida sabiedrība, uzlabojot KLP politikas un citu attiecīgo politikas virzienu konsekvensi. Eurobarometra pētījuma jautājumi ir tieši par atbilstību starp KLP maksājumiem un noteikumu ievērošanu. Šajā saistībā rezultāti lielākoties ir pozitīvi.

### 25

Komisija uzskata, ka rezultāta rādītājs "LLVA kontroles intensitāte" ir laba aizstājējvērtība gaidāmajam iznākumam vides jomā. Pieņemot, ka dalībvalstis ir pienācīgi noteikušas valsts LLVA standartus, ja lauksaimnieki pilda šos standartus, tam būtu jāsniedz pozitīvs iznākums vides jomā. Kontroles intensitātes ievērošana ļauj, cik vien tas ir iespējams, nodrošināt, ka lauksaimnieki pilda noteikumus. Tā ir labākā aizstājējvērtība, pamatojoties uz pieejamo informāciju.

Komisija arī uzskata, ka rezultāta rādītājs "procentuālais daudzums zemes, ko aizņem pastāvīgās ganības" ir laba šī instrumenta efektivitātes aizstājējvērtība. Šo rādītāju uzrauga, lai pārbaudītu, vai dalībvalstis īsteno vajadzīgos novēršanas pasākumus, kad koeficients ir zemāks par atļauto. Ir skaidrs, ka koeficienta izmaiņas ietekmē dažādi faktori, taču to nemēra ar šo rādītāju.

### 26

Komisija uzskata, ka tās rādītāji ir atbilstoši savstarpējās atbilstības mērķiem. Rezultāta rādītāji "hektāru skaits, uz ko attiecas savstarpējā atbilstība" pienācīgi ataino savstarpējās atbilstības efektivitāti un veiksmīgi papildina pašreizējos rezultāta rādītājus. Lielā mērā noteikumi, uz kuriem attiecas savstarpējā atbilstība, ir prakse, kas jāīsteno lauksaimniecības jomā (LLVA standarti, prakse saskaņā ar tiesību aktiem vides jomā, pesticīdu izmantošana u. c.). Jo lielāks ir hektāru skaits, uz kuru attiecas savstarpējās atbilstības sistēma, jo efektīvāka ir sistēma.

### 27

Revīzijas palātas minētie rādītāji, piemēram, lauku putnu indekss, ūdens kvalitāte u. c., ir ietekmes rādītāji, kas ataino KLP un citu ES politikas virzienu vispārīgos mērķus. Vairāki instrumenti, no kuriem savstarpējā atbilstība ir tikai viens elements, palīdz sasniegt šos vispārīgos mērķus. Savstarpējās atbilstības īpašie mērķi, kuri ataino šī instrumenta ieguldījumu KLP vispārīgo mērķu sasniegšanā, ir atainoti rezultāta rādītājos, kas minēti 22.–26. punktā.

### 28

Komisija neuzskata, ka pārkāpumu skaits ir piemērots savstarpējās atbilstības darbības rādītājs. Savstarpējās atbilstības kontroles statistika tiek izmantota saistībā ar *AGRI* ĢD revīzijām kā dalībvalstu kontroles sistēmu darbības rādītājs. Liels neatbilstību skaits konkrētā nozarē var būt arī rādītājs tam, ka savstarpējās atbilstības kontrole ir efektīva.

### 29

Pārkāpumi ir galvenokārt saistīti ar diviem prasību kopumiem (skatīt 31. punktu un 2. un 3. attēlu).

### 30

Neatbilstību koeficientu palielināšanos var izraisīt kontroles sistēmas uzlabošanās, nevis neatbilstīgas rīcības gadījumu skaita palielināšanās.

### 33

Apgalvojums, piemēram, par savvaļas putniem, neattiecas uz visām dalībvalstīm. Komisija vēlas izteikt piezīmi par to, ka, piemēram, attiecībā uz savvaļas putniem ir jāņem vērā, ka, kaut arī kopējais pārkāpumu koeficients ir tāds, kādu norādījusi Revīzijas palāta, ir dažas dalībvalstis, kurās Komisijas revīzijās tika atklātas nopietnas kontroles problēmas. Tādējādi zemo pārkāpumu koeficientu iemesls var būt arī pielaidīga kontroles sistēma dalībvalstīs.

### 34

Pārkāpumu iemeslu un to novēršanas līdzekļu analīze ir nevis savstarpējās atbilstības, bet gan nozares politikas uzdevums. Tomēr attiecībā uz savstarpējo atbilstību *AGRI* ĢD analīzē kontroles statistiku, lai iekļautu savu riska analīzi sistēmā revīzijas programmas izveidei.

### 35

Komisija uzskata, ka savstarpējā atbilstība nav rīks nozares politikas īstenošanai.

2014. gadā saistībā ar savstarpējo atbilstību Komisija veica īpašas revīzijas konkrētās dalībvalstīs, īpaši pievēršoties ar dzīvniekiem saistītiem jautājumiem. Tomēr ir jāpatur prātā, ka Komisijas savstarpējās atbilstības revīziju pamatā ir ES finansiālo interešu aizsardzība lauksaimniecības jomā.

*ENV* ĢD saņem revīzijas ziņojumus un saņems statistiku no *AGRI* ĢD. *ENV* ĢD analīzēs pārkāpumu iemeslus un vajadzības gadījumā sazināsies par šo ar dalībvalstīm.

### 36

Savstarpējā atbilstība nav rīks citas politikas īstenošanai. Jau, ieviešot savstarpējo atbilstību, tika paskaidrots, ka savstarpējā atbilstība nav attiecināmības noteikums (skatīt Prezidentūras 2003. gada 26. jūnija kompromisu). Turklāt minimālā kontroles intensitāte ir jāpaaugstina gadījumā, ja neatbilstība ir ievērojama<sup>1</sup>.

Attiecībā uz tiesību aktiem dzīvnieku un sabiedrības veselības, augu veselības un dzīvnieku labturības jomā Komisija veic revīzijas, lai pārliecinātos, vai valsts iestādes pilda savas tiesību aktos noteiktās saistības. Attiecībā uz tiesību aktiem vides jomā Komisija strādā ar politikas iniciatīvu, lai palīdzētu dalībvalstīm uzlabot savstarpējo atbilstību (proti, atbilstības uzraudzību, veicināšanu un īstenošanu, pamatojoties uz risku), vienlaikus ņemot vērā proporcionālītātes principu un subsidiaritātes principu.

### 39

Komisija uzskata, ka, iesniedzot pārskatītus vai jaunus izdevumu priekšlikumus, tai nav jānosaka kontroles sistēmu izmaksas un labumi, jo savstarpējā atbilstība ietver arī, piemēram, dzīvnieku un sabiedrības veselību, kur izmaksu un labumu aprēķinos diez vai tiek pietiekami ņemta vērā, piemēram, sabiedrības veselība.

### 40

Proporcionalitāte jau ir ietverta, jo sankcijas tiek rēķinātas procentuāli no atbalsta saņēmēja KLP maksājuma, ar iespēju nepiemērot sankcijas vai tīšumu un atkārtosanos.

ES tiesību akti<sup>2</sup> nodrošina saskaņotu pamatu neatbilstības savstarpējai atbilstībai izvērtēšanai un sankciju piemērošanai ES līmenī. Tomēr valsts sankciju struktūra ir jāatstāj dalībvalstu ziņā, lai tiktu ņemta vērā savstarpējās atbilstības noteikumu dažādība. Komisija plāno organizēt paraugprakses apmaiņu ar dalībvalstīm par šiem jautājumiem.

Kaut arī pamatprogrammu nosaka ES līmenī, saimniecību saistības saskaņā ar *SMR* un *LLVA* lielā mērā nosaka dalībvalstis, ņemot vērā problēmas un lauksaimniecības struktūras valsts vai reģionālos apstākļos. Kaut arī pamatprogrammu nosaka ES līmenī, saimniecību saistības saskaņā ar *SMR* un *LLVA* lielā mērā nosaka dalībvalstis, ņemot vērā problēmas un lauksaimniecības struktūras valsts vai reģionālos apstākļos. Šajā saistībā ir svarīgi, ka īstenošanas daļa tiek atstāta dalībvalstu ziņā, lai aprēķinātu soda naudu par katru no šīm saimniecību saistībām. ES regulā ir noteikts princips, ka sankcijas aprēķina katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā noteiktās neatbilstības smagumu, apjomu, pastāvīgumu, atkārtosšanās biežumu vai tīšumu. Šo principu saskaņotu īstenošanu dalībvalstīs jo īpaši nodrošina Komisijas veiktās revīzijas. Ja konkrētā dalībvalstī tiek atklātas nepilnības šajā saistībā, tiek veikta atbilstoša pēcpārbaude, noskaidrojot grāmatojumus.

### 41

Ņemot vērā to, ka *LLVA* standartu skaits tika samazināts par vairāk nekā 50 % (no 15 līdz 7), *AGRI* ĢD gaidīja, ka dalībvalstis samazinās administratīvo slogu lauksaimniekiem.

1 Par "minimālo kontroles intensitāti, t. i., 1 %", kas minēta IX punktā (otrais ievilkums): saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 809/2014 68. panta 4. punktu, ja konstatē ievērojamu neatbilstību attiecīgajam tiesību aktam vai standartam, uz vietas veicamo pārbaužu skaitu palielina. Komisija 2009. gadā izdeva darba dokumentu par šo jautājumu (DS/2009/28/rev3), kas vēl aizvien ir spēkā. Tādējādi vajadzības gadījumā minimālo kontroles intensitāti var pielāgot.

2 Konkrēti, Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 640/2014 II nodaļa un Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 809/2014 III nodaļa.



## 42

SMR un LLVA saraksts tika ievērojami saīsināts. SMR un LLVA tika apvienoti vienā sarakstā, Regulas (ES) Nr. 1306/2013 2. pielikums. Turklāt SMR tika pārskatītas, un tika saglabāti tikai tie noteikumi, kuri tieši attiecas uz lauksaimniekiem un ir saistīti ar lauksaimniecības darbību. Komisija uzskata, ka ir grūti pateikt, kā, veicot vēl lielāku samazinājumu, varētu izvairīties no nopietnām problēmām, piemēram, lauksaimniecības un vides jomā, tādējādi apdraudot, piemēram, ES mērķus vides jomā.

## 44

Pamatojoties uz Komisijas pieredzi, maksājumu aģentūras, lauksaimnieku apvienības un saimniecību konsultatīvo iestāžu viedoklis par sarežģītību ir vairāk attiecināms uz nozares tiesību aktiem, nevis savstarpējo atbilstību. Turklāt dalībvalstis var brīvi noteikt prasības, kas ir vajadzīgas, lai sasniegtu ES direktīvas mērķus, tāpēc tās ir atbildīgas arī par sarežģītību. Attiecībā uz vienkāršošanu savstarpējās atbilstības darbības jomā ietvertās saistības tika pārskatītas vairākkārt, lai padarītu tās mērķtiecīgākas attiecībā uz vienkāršošanas kontrolējamību, piemērošanu tieši lauksaimniekiem (nevis dalībvalstīm) un tās sasaisti ar lauksaimniecības darbību. Saistība starp lauksaimniecību un vidi pēc būtības ir sarežģīta, tāpēc ikvienā īstenošanas noteikumā ir ņemts vērā šis sarežģītības līmenis. Tiesību aktu īstenošana vides jomā mēdz būt sarežģītāka, ja dalībvalstis vēlas nodrošināt, lai lauksaimniecības prakse mainītos pēc iespējas mazāk, vienlaikus aizsargājot vidi. Ja tā ir, vienkāršošanas ieviešana varētu izraisīt stingrākus noteikumus nekā tie, ko pašlaik piemēro dažiem lauksaimniekiem. 2. izcēlums ir labs piemērs šim: noteikumi un kontrole būtu vienkāršāki, ja visus attālumus palielinātu līdz lielākajam attālumam, taču tas radītu neizbēgamus šķēršļus daudziem lauksaimniekiem.

## 45

Revīzijas palātas sniegtais piemērs ataino to, cik sarežģīta ir saistība starp lauksaimniecību un vidi. Ir atbilstoši paredzēt lielāku attālumu manevrēšanas vajadzībām ap aku, ko izmanto dzeramā ūdens iegūšanai, nekā ap citiem ūdens ceļiem. Šo prasību standartizēšana nepietiekami atainotu vietējo vides situāciju.

Skatīt arī Komisijas atbildi par 44. punktu.

## 2. izcēlums. Apvienotās Karalistes (Ziemeļīrijas) savstarpējās atbilstības kontroles rokasgrāmatā iekļauto prasību piemēri

2. izcēluma saturs raksturo to, kā dalībvalstis ir īstenojuši nozares tiesību aktus.

## 46

Komisija uzskata, ka apmeklētajās dalībvalstīs ieviesto kontrolpunktu skaits neataino to, cik daudzpusīgi ir savstarpējās atbilstības darbības jomā ieviestie nozares tiesību akti. Turklāt saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 96. pantu "Dalībvalstis var izmantot savas pašreizējās administrācijas un kontroles sistēmas, lai nodrošinātu atbilstību savstarpējās atbilstības noteikumiem."

## 3. izcēlums. KLP izmaiņu ierobežota ietekme uz Apvienotās Karalistes (Ziemeļīrijas) kontroles iestāžu izmantotajām pārbaudes punktu veidlapām laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam . Otrais punkts

Pēdējā KLP reformā LLVA sarakstu saīsināja par vairāk nekā 50 %, tāpēc dalībvalstis pašas var pieņemt lēmumu palielināt kontrolpunktu skaitu.

"Gruntsūdeņu direktīva" tika pārveidota no SMR (2) par LLVA.

## 47

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 96. pantu "Dalībvalstis var izmantot savas pašreizējās administrācijas un kontroles sistēmas, lai nodrošinātu atbilstību savstarpējās atbilstības noteikumiem."

Aiz zema pārkāpumu skaita var slēpties nepietiekami efektīva kontroles sistēma, un tas var apdraudēt ES finansiālās intereses lauksaimniecības jomā. Turklāt tikai tāpēc vien, ka pārkāpumu skaits ir mazs, nevar uzskatīt, ka tā būs arī tad, ja kontroles pasākumu skaitu vēl vairāk samazinās: paredzams, ka pašreizējā savstarpējās atbilstības kontrole atturēs no noteikumu pārkāpšanas.

## 48

Lauksaimnieku, kuri piedalās mazo lauksaimnieku atbalsta shēmā, attiecība pret tiešo maksājumu saņēmējiem (2014. gadā) ir no 3 % (Slovēnijā) līdz 77 % (Maltā). Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma aptver 4 % visas ES lauksaimniecības platības<sup>3</sup>.

## 50

Atbrīvojuma no savstarpējās atbilstības prasībām (un zaļināšanas) dēļ būtu loģiski, ja administrācijas un kontroles izmaksas samazinātos. Ne tikai tāpēc, ka tādā pašā apmērā samazinās to iedzīvotāju skaits, uz kuriem attiecas savstarpējās atbilstības (un zaļināšanas) pārbaudes uz vietas, bet arī tāpēc, ka tiek piemērots vienkāršots pieteikšanās process (mazāk apstrādājamo datu). Turklāt mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas pārbaūžu uz vietas saturu pašu par sevi vairāk ierobežo attiecināmības nosacījumi.

## 51

Šīs atšķirības ir skaidrojamas ar atšķirīgām valsts lauksaimniecības struktūrām un, iespējams, arī atšķirīgām aprēķinu metodēm, ko izmanto mazo lauksaimnieku atbalsta shēmā. Tādās valstīs kā Rumānija un Itālija ir iespējams lielāks skaits lauksaimnieku, kuriem ir tiesības uz shēmu, nekā citās valstīs.

Saskaņā ar dalībvalstu sniegtajiem datiem Rumānijā mazie lauksaimnieki ir aptuveni 71 % tiešo maksājumu saņēmēju (2014. gadā) un izmanto 16,4 % visas lauksaimniecības zemes.

## 52

Komisija ņēma vērā Revīzijas palātas apsvērumu un vēlas norādīt, ka minētais izņēmums neizriet no tiesību aktiem savstarpējās atbilstības jomā.

## 4. izcēlums. Lauksaimnieku atbrīvošana no savstarpējās atbilstības saistībām saskaņā ar Nitrātu direktīvu (Lietuva)

Savstarpējās atbilstības sistēma pēc būtības ir kontroles un sodu sistēma, ko piemēro maksājumiem, kas saņemti saskaņā ar KLP. Tāpēc, atbrīvojot saimniecības no savstarpējās atbilstības noteikumiem, tās netiks atbrīvotas no pienākuma pildīt tiesību aktus vides jomā, tostarp Nitrātu direktīvu. 4. izcēlumā minētie dažādie atbrīvojumu sliekšņi attiecas uz Nitrātu direktīvas īstenošanu attiecīgajā valstī, nevis uz savstarpējās atbilstības sistēmu. Turklāt, atbrīvojot lauksaimniekus no soda savstarpējās atbilstības jomā, tie netiek atbrīvoti no kontroles un pārbaudēm, kas paredzētas tiesību aktos vides jomā.

3 Komisijas dienestu darba dokuments par "zaļināšanas pārbaudi pēc viena gada", SWD(2016) 218 *final*, 19. lpp.

### 54

Zaļināšana un LLVA ir divi mehānismi, kuri papildina viens otru, lai sasniegtu mērķi uzlabot ES lauksaimniecības ekoloģiskos raksturlielumus: zaļais tiešais maksājums ir maksājums lauksaimniekiem par klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi (kultūraugu dažādošana, ilggadīgo zālāju uzturēšana un vairāk nekā 5 % ekoloģiski nozīmīgu platību).

Kultūraugu dažādošana, ilggadīgo zālāju uzturēšana un vairāk nekā 5 % ekoloģiski nozīmīgas platības ir ietvertas zaļināšanā. Šī prakse atšķiras no LLVA standartiem: augseka nav kultūraugu dažādošana, pastāvīgo ganību uzturēšana atšķiras no ilggadīgo zālāju uzturēšanas, kā minēts tiesību aktos par zaļināšanu, un ainavas iezīmju saglabāšana visā lauksaimniecības zemē atšķiras no 5 % ekoloģiski nozīmīgas platības aramzemē. Pēdējā KLP reformā tika racionalizēta un vienkāršota LLVA struktūra, atceļot dažus LLVA standartus, piemēram, tos, kuri attiecas uz augseku un pastāvīgo ganību aizsardzību.

### 56

Dalībvalstīm ir iespēja izveidot 1 % minimālās savstarpējās atbilstības kontroles intensitātes paraugu no 5 % attiecināmības parauga. Tādējādi starp abiem elementiem ir sinerģija. Turklāt ainavas elementi, ko saglabā ar LLVA standartiem, var tikt ņemti vērā zaļināšanā ietvertajā ekoloģiski nozīmīgajā platībā.

### 57

Ainavas iezīmju saglabāšana visā lauksaimniecības zemē un 5 % aramzemes, kas ir ekoloģiski nozīmīga platība, ir atšķirīgi ar bioloģisko daudzveidību saistīti pasākumi. Pirmā prasība nodrošina, ka pašreizējās bioloģisko daudzveidību labvēlīgi ietekmējošās ainavas iezīmes tiek saglabātas, savukārt otrā garantē, ja ikviens lauksaimnieks, kurš gūst labumu no zaļā tiešā maksājuma, atvēl vismaz 5 % savas aramzemes ekoloģiski nozīmīgai platībai. Tie ir divi dažādi mērķi, kuri ir saistīti ar bioloģisko daudzveidību un kuri pamato divus dažādus noteikumu un pārbažu kopumus.

### Komisijas kopīga atbilde par 59. un 60. punktu

Tīrās savstarpējās atbilstības izmaksas ir jānošķir no izmaksām, kuras rodas lauksaimniekiem un dalībvalstīm, piemērojot nozares tiesību aktus. Attiecībā uz nozares tiesību aktiem atbilstības izmaksas ir jāsalīdzina ar izmaksām, kuras rodas sabiedrībai neatbilstības gadījumā, piemēram, dabas resursu piesārņojuma, slimību izskaušanas u. c. iemeslu dēļ.

Savstarpējā atbilstība tiks ņemta vērā plānotajā pētījumā par administratīvo slogu.

### 61

Kaut arī nozares tiesību aktos jau ir noteikta minimālā kontroles intensitāte, tie nav papildu kontroles pasākumi, jo tos var izmantot savstarpējās atbilstības vajadzībām, vienlaikus radot izmaksu ziņā lietderīgu sinerģētisku ietekmi.

### 62

Praksē Komisija nav ieviesusi papildu grāmatvedības saistības, jo saistības saskaņā ar *SMR* pastāvēja pirms savstarpējās atbilstības ieviešanas atbilstoši nozares ES tiesību aktiem. Turklāt ne ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 640/2014, ne Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 809/2014, kurā izklāstīta sīka informācija par savstarpējās atbilstības sistēmu, neievieš papildu iegrāmatošanas prasības lauksaimniekiem.

### 63

Minētais pētījums, ko ierosināja Eiropas Parlaments, bet veica *AGRI ĢD*, bija vērstis nevis uz savstarpējo atbilstību, bet gan tiesību aktiem ārpus savstarpējās atbilstības darbības jomas (Direktīvai par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu). Turklāt tas ir novecojis, jo pa šo laiku no savstarpējās atbilstības darbības jomas ir izņemtas dažas prasības (piemēram, nevēlamas veģetācijas izplatības novēršana un augseka).

### 64

Šī apgalvojuma pamatā ir maksājumu aģentūru pieņēmumi, kas ir pretrunā tam, ka KLP reformā tika būtiski saīsināts *SMR* un *LLVA* saraksts. Komisija apšaubā šādu apgalvojumu faktisko saturu, jo maksājumu aģentūras tos nepamato ar skaitļiem.

### 65

Tiesību aktos jau ir paredzēta sodu aprēķināšanas kārtība, nosakot piemērojamā soda smagumu, apmēru un ilgumu, kā arī procentuālo apmēru par pirmreizējiem pārkāpumiem, atkārtotiem pārkāpumiem un tišiem pārkāpumiem. Tādējādi pamats jau ir saskaņots.

### 66

Kaut arī pamatprogrammu nosaka ES līmenī, saimniecību saistības saskaņā ar *SMR* un *LLVA* lielā mērā nosaka dalībvalstis, ņemot vērā problēmas un lauksaimniecības struktūras valsts vai reģionālos apstākļos. Šajā saistībā ir svarīgi, ka īstenošanas daļa tiek atstāta dalībvalstu ziņā, lai aprēķinātu soda naudu par katru no šīm saimniecību saistībām. ES regulā ir noteikts princips, ka sankcijas aprēķina katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā noteiktās neatbilstības smagumu, apjomu, pastāvīgumu, atkārtotības biežumu vai tišumu. Šo principu saskaņotu īstenošanu dalībvalstīs jo īpaši nodrošina Komisijas veiktās revīzijas. Ja konkrētā dalībvalstī tiek atklātas nepilnības šajā saistībā, tiek veikta atbilstoša pēcpārbaude, noskaidrojot grāmatojumus. Turklāt, ņemot vērā Revīzijas palātas bažas, *AGRI ĢD* plāno organizēt paraugprakses seminārus ar dalībvalstīm par šiem jautājumiem.

### 67

Tišuma jēdziens ir elements, kas palīdz saglabāt savstarpējās atbilstības samazinājumus proporcionālus, jo tas līdzsvaroja iepriekšējās nelielās neatbilstības bez sankcijām un pašreizējo agrinās brīdināšanas sistēmu. Šo jautājumu daudz apsprieda pēdējā KLP reformā, un beigās dalībvalstis nolēma to saglabāt. Ir pieejams Eiropas Savienības Tiesas 2014. gada 27. februāra spriedums (C-396/12), kurā sniegtas norādes par tišuma jēdzienu.

### 68

Dalībvalstīm ir noteikta brīvība izstrādāt savas vērtēšanas struktūras (skatīt Komisijas piezīmes 40. punktā par VIII punktu un IX punkta 6. ievilkumu).

### 70

Komisija uzskata, ka dalībvalstu dažādās atbildes var skaidrot ar vairākiem faktoriem, tostarp dzīvnieku pārvietošanas reizēm saimniecībā, lauksaimnieka veikto mazināšanas pasākumu, kavētu paziņošanu un saimniecības atrašanos nitrātjutīgā zonā.

## Komisijas kopīga atbilde par 71. punktu un 7. izcēlumu

Saskaņā ar Šlēsvīgā-Holšteinā izmantoto vērtēšanas struktūru, kuras pamatā ir tā pati struktūra, ko izmanto visā Vācijā, minētais sliekšnis ir tikai ieteikums inspektoram, kas attiecas tikai uz novēlotiem paziņojumiem, kuri jau tika izlaboti, pirms lauksaimnieki uzzināja, ka pie tiem veiks pārbaudi uz vietas. Ja lauksaimnieks nebija novērsis neatbilstību pirms kontroles, tika piemērota sankcija. Līdzīgu pieeju *AGRI* ĢD novēroja arī citās dalībvalstīs.

## Secinājumi un ieteikumi

### 73

Savstarpējās atbilstības darbības jomas pārskatīšana un vienkāršošana, kas notiek pastāvīgi kopš 2005. gada, ir sniegusi turpmāk minētos rezultātus.

Laikposmā no 2005. līdz 2013. gadam tika vienkāršotas kontroles procedūras, ieviešot noteikumus par kontroles intensitātes saskaņošanu, iepriekšēju paziņojumu par pārbaudēm uz vietas, to laika grafiku un ietveramajiem elementiem, kā arī kontroles paraugu atlasī.

Turklāt pēdējā KLP reformā tika pārskatīta savstarpējās atbilstības darbības joma, ņemot vērā lauksaimnieku saistību kontrolējamību un sasaisti ar lauksaimniecības darbību. Tādējādi *SMR* skaits tika samazināts no 18 līdz 13, bet *LLVA* standartu skaits tika samazināts no 15 līdz 7.

Komisija uzskata, ka vienkāršošanā jau ir ielikts tik daudz pūļu, ka ir maz iespējams sasniegt vēl lielāku vienkāršošanu, neapdraudot, piemēram, savstarpējās atbilstības vides mērķus.

### 74

Savstarpējās atbilstības mērķiem ir jāveicina ilgtspējīgas lauksaimniecības attīstība, palielinot lauksaimnieku izpratni un padarot KLP atbilstīgāku tam, ko gaida sabiedrība. *LLVA* mērķiem ir jāpalīdz novērst augsnes eroziju, saglabājot augsnes organiskās vielas un augsnes struktūru, nodrošinot minimālu uzturēšanas līmeni, nepieļaujot dzīvotņu pasliktināšanos un aizsargājot un apsaimniekojot ūdens resursus. Šajā ziņā savstarpējā atbilstība nav tādas citas politikas īstenošanas rīks, kurai ir savi mērķi. Komisija uzskata, ka darbības rādītāji, ko izmanto, lai izmērītu, cik efektīvi tiek sasniegti savstarpējās atbilstības mērķi, ir piemērotākie, pamatojoties uz pieejamo informāciju.

### 1. ieteikums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

### 75

Puse pārkāpumu ir saistīti ar *SMR*, kuras attiecas uz dzīvniekiem. Komisija to ņēma vērā, veicot īpašas darbības jomas misijas 2014. gadā, īpašu uzmanību pievēršot *SMR*, kuras attiecas uz dzīvniekiem.

Pārkāpumu iemeslu analīze tiek veikta saistībā ar nozares tiesību aktu īstenošanu. Tomēr savstarpējā atbilstība un saimniecību konsultatīvā sistēma ir svarīgas, nosakot pārkāpumu iemeslus.

## 2. ieteikums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

### 76

Tiesību aktos savstarpējās atbilstības jomā ir paredzēts, ka pārbaudes uz vietas ir vērstas uz riskantākajām saimniecībām, veicot atlasī, pamatojoties uz risku analīzi. Šajā saistībā dalībvalstīm jau ir rīcības brīvība, optimizējot savus savstarpējās atbilstības kontroles pasākumus.

## 3. ieteikums

Komisija nepiekrīt šim ieteikumam. Revīzijas palātas ieteikums nevienkāršotu savstarpējo atbilstību, bet *de facto* samazinātu tās darbības jomu. Savstarpējās atbilstības darbības jomas vienkāršošana jau ir veikta iepriekš vairākas reizes. Turklāt tagad dalībvalstīm ir plašas iespējas ņemt vērā risku, atlasot kontroles paraugus, un optimizēt savas kontroles sistēmas. Komisija uzskata, ka šis ieteikums varētu pavājināt noteikumus par pārbaudēm uz vietas, tādējādi mazinot savstarpējās atbilstības efektivitāti.

### 77

Vides mērķi (piemēram, zemes uzturēšana un bioloģiskā daudzveidība) tiek pildīti ne tikai ar zaļināšanas maksājumiem un LLVA standartiem, bet arī ar II pilāra vides un klimata pasākumiem, kā arī tiesību aktiem vides jomā. Tomēr šo dažādo instrumentu būtība, pamatojums un funkcijas atšķiras un cits citu papildina. To papildināmība ir atainota SWD(2016) 218 *final* 1. attēlā.

Gan zaļināšanas noteikumus, gan LLVA pārvalda IAKS, un tas nodrošina resursu izmantošanu labākajā veidā. Tomēr ir iemesli, kāpēc LLVA un zaļināšana ne vienmēr tiek pārbaudīti kopā. Tā kā zaļināšana ir atbilstības kritērijs, to kontrolē *ex ante* administratīvās pārbaudēs un pārbaudēs uz vietas pie 5 % atbalsta saņēmēju. LLVA pārbauda saskaņā ar savstarpējo atbilstību, ko pārvalda atšķirīgi no attiecināmības prasībām.

## 4. ieteikums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

### 78

SMR izriet no nozares tiesību aktiem, un dalībvalstis var izmantot savas pašreizējās administrācijas un kontroles sistēmas (Regulas (ES) Nr. 1306/2013 96. pants). Tādējādi pašreizējās kontroles sistēmas var sinerģiski izmantot savstarpējās atbilstības kontroles sistēmā. LLVA nedrīkst ietvert arī lielas izmaksas lauksaimniekiem, jo tie ir paredzēti kā pamata standarti. To kontroles izmaksas sedz IAKS, ko izmanto arī citiem KLP instrumentiem.

Komisija savā 2014. gada darbības pārskatā aprēķināja kopējās ar kontroli dalībvalstīs saistītās izmaksas, ņemot vērā to, ka "ex post kontroles atturošā iedarbība" (piemēram, savstarpēja atbilstība) "sniedz arī labumus, ko nevar aprēķināt".

### 5. ieteikums

Komisija daļēji piekrīt šim ieteikumam. Šī ieteikuma īstenošana būs atkarīga no plānotā pētījuma par administratīvo slogu iznākuma. Savstarpējās atbilstības administratīvās izmaksas jāskata saistībā ar neatbilstības izmaksām sabiedrībai, valsts finansēm un videi un ar savstarpējās atbilstības iespējamajiem ieguvumiem.

### 79

Kaut arī pamatprogrammu nosaka ES līmenī, saimniecību saistības saskaņā ar *SMR* un *LLVA* lielā mērā nosaka dalībvalstis, ņemot vērā problēmas un lauksaimniecības struktūras valsts vai reģionālos apstākļos. Šajā saistībā ir svarīgi, ka īstenošanas daļa tiek atstāta dalībvalstu ziņā, lai aprēķinātu soda naudu par katru no šīm saimniecību saistībām. ES regulā ir noteikts princips, ka sankcijas aprēķina katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā noteiktās neatbilstības smagumu, apjomu, pastāvīgumu, atkārtotās biežumu vai tīšumu. Šo principu saskaņotu īstenošanu dalībvalstīs jo īpaši nodrošina Komisijas veiktās revīzijas. Ja konkrētā dalībvalstī tiek atklātas nepilnības šajā saistībā, tiek veikta atbilstoša pēcpārbaude, noskaidrojot grāmatojumus.

### 6. ieteikums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija plāno organizēt paraugprakses apmaiņu par šiem jautājumiem.





## KĀ PASŪTĪT ES IZDEVUMUS

### Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:  
ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:  
Eiropas Savienības pārstāvniecībās  
([http://ec.europa.eu/represent\\_lv.htm](http://ec.europa.eu/represent_lv.htm)),  
Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis  
([http://eeas.europa.eu/delegations/index\\_lv.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm)),  
ar *Europe Direct* dienesta starpniecību  
([http://europa.eu/contact/index\\_lv.htm](http://europa.eu/contact/index_lv.htm))  
vai piezvanot uz tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanišana bez maksas no jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (\*).

(\* ) Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

### Maksas izdevumi

- Ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).

Notikums	Datums
Revīzijas plāna pieņemšana / revīzijas sākums	15.7.2015
Ziņojuma projekta oficiāla nosūtīšana Komisijai (vai citai revidējamai vienībai)	16.6.2016
Galīgā ziņojuma pieņemšana pēc pretrunu procedūras	7.9.2016
Komisijas (vai citas revidējamās vienības) oficiālās atbildes saņemtas visās valodās	31.8.2016

Savstarpējās atbilstības noteikumi attiecas uz 75 miljoniem lauksaimnieku un saskaņā ar šiem noteikumiem lielākā daļa KLP maksājumu (2015. gadā aptuveni 47 miljardi EUR) ir saistīti ar lauksaimnieku atbilstību pamatnoteikumiem attiecībā uz vidi, pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku veselību un labturību, kā arī labu lauksaimniecības un vides stāvokli. Revidenti secināja, ka pieejamā informācija neļāva Komisijai pienācīgi novērtēt savstarpējās atbilstības efektivitāti. Darbības rezultātu rādītājos netika ņemts vērā lauksaimnieku neatbilstības līmenis, un Komisija neanalizēja pārkāpumu iemeslus. Lai gan KLP izmaiņas 2014.–2020. gadam samazināja savstarpējās atbilstības noteikumu skaitu, tomēr kontroles procedūras joprojām ir sarežģītas. Turklāt savstarpējās atbilstības īstenošanas izmaksas nav pietiekamā mērā izteiktas skaitļos.



EIROPAS  
REVĪZIJAS  
PALĀTA



Publikāciju birojs